

ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ

Κ Α Ρ Δ Ι Τ Σ Α Σ

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ • ΓΡΑΦΕΙΑ : ΚΡΑΤΙΝΟΥ 7, 105 51 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 210 3246.910 • ΧΡΟΝΟΣ 23ος • ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ • 2003 • ΦΥΛΛΟ 85

ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ - 400 ΧΡΟΝΙΑ ΖΩΗΣ

Μια πολύ ενδιαφέρουσα ιστορική - Λαογραφική Μελέτη

Σίνα ο τίτλος του βιβλίου, που κυκλοφόρησε πρόσφατα, το οποίο έγραψε ο συγχωριανός μας Θωμάς Απ. Κυρίτσης, επίτιμος Επιθεωρητής Α' Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Γνωστός ο συγγραφέας στους αναγνώστες της εφημερίδας μας «Τα Κανάλια» από διάφορα περισπούδαστα άρθρα του που για πολλά χρόνια δημοσιεύει.

Πρόκειται για ένα αξιόλογο έργο, που περιλαμβάνει τον κρυμμένο θησαυρό του τόπου μας, αυτή τη ζωντανή πορεία της γενέτειρας μας, από την πρώτη μέρα, που εγκαταστάθηκαν άνθρωποι μέχρι σήμερα.

Θα λέγαμε καλύτερα είναι μια συμπτυκωμένη εργασία γραμμένη με πάθος, με μεράκι, και δίνει ακριβή εικόνα των γεγονότων, του λαού των Καναλιών με θετικό περιεχόμενο.

Όπως ο ίδιος αναφέρει στα προλεγόμενα του, το βιβλίο αυτό για να γίνει χρειάστηκε χρόνος και κόπος πολύς.

Ο κ. Κυρίτσης έχει μελετήσει με πολλή προσοχή την ιστορία του χωριού. Ερεύνησε όλα τα στοιχεία, προφορικές και γραπτές πληροφορίες, με περίσση αγάπη και πάθος, με τεκμηριωμένο τρόπο και με γλαφυρή γλώσσα τα παρουσίασε.

Ιδιαίτερα τονίζει, ότι η εργασία περιέχει σκέψη, δουλειά, όχι μονάχα ενός ανθρώπου,

που νοιάζεται κι' αγαπά τον τόπο του. Αλλά είναι βιώματα, είναι μνήμες, είναι κυρίως καρποφόρος λόγος, κάθε προηγούμενης γενιάς του χωριού μας.

Έτσι αφού ο ίδιος, όπως δηλώνει έσκυψε και ξεδίψασε τη φλόγα της καρδιάς του σ' αυτές τις πηγές αφήνει σ' εμάς τους αναγνώστες του βιβλίου του, ν' απολαύσουμε τους ανεκτίμητους θησαυρούς, που έφερε στην επιφάνεια της δημοσιότητας.

Μπορούμε να χαρακτηρίσουμε, το βιβλίο, σαν ένα από τα σπάνια στο είδους αυτού το οποίο διαφέρει από προσπάθειες προηγούμενων.

Γιατί όλη του η εργασία περιλαμβάνει 10 κεφάλαια και πάνω από 300 σελίδες, με παράθεση πολλών φωτογραφιών, που περίτεχνα μας οδηγεί στα περασμένα. Σ' αυτήν την παράδοση, που σήμερα, όλο και εξαφανίζεται.

Όλη η ύλη είναι ταξινομημένη, θαυμάσια, σε ενότητες οι οποίες συνδέονται με εντυπωσιακούς τίτλους. Ενημερώνουν άριστα τον αναγνώστη και του δίνουν μια άνεση, που τον σπρώχνει να το διαβάσει.

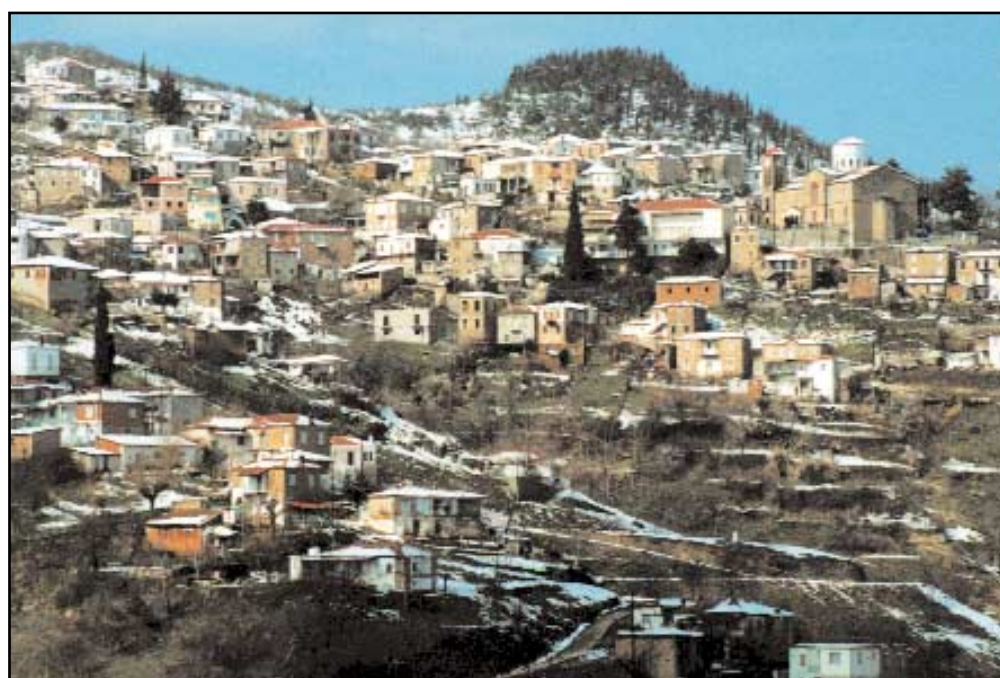
Αδίστακτα τονίζουμε, ότι είναι βιβλίο γραμμένο με ιδιαίτερη φροντίδα, σ' όλα του, το οποίο κλείνει μέσα του πάθος, λαχτάρες, αγωνίες, πόνους, δυναμισμός, ενθουσιασμός.

Είναι ένα, πόνημα, για το όμορφο χωριό μας, που κάνει περήφανο τον καθένα Καναλιώτη.

Τολμούμε να πούμε, ότι σήμερα απανίζουν, οι άνθρωποι που εργάζονται με τέτοιο πάθος και μεράκι, προκειμένου να περισώσουν αυτά τα ανεκτίμητα απομεινάρια της Ελληνικής παράδοσης.

Θεωρούμε, εμείς η Διοίκηση του Συλλόγου, χρέος μας, να συγχαρούμε και να ευχαριστήσουμε θερμά τον κ. Θωμά Κυρίτση, για την πράγματι εξαιρετική εργασία του, αλλά συγχρόνως δε διατάζουμε να συστήσουμε το βιβλίο αυτό, να το διαβάσουν όλοι οι Καναλιώτες, τόσο οι μεγάλοι, για να ξαναζωντανέψουν μνήμες, όσον και οι νέοι, γιατί είναι μια σημαντική προσφορά και αξιόλογη πηγή, για περαιτέρω έρευνες και μελέτες, που θα φέρουν, αλλά και θα θεμελιώσουν την ιστορική αλήθεια.

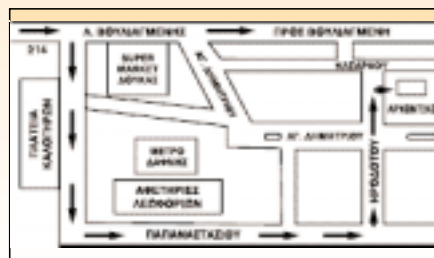
Για το χωριό μας, το καμάρι μας.

Λας προσκαλούμε στον ετήσιο χορό μας στο κοσμικό κέντρο

«Το Αρχονικό»

στις 30/1/2004, ημέρα Παρασκευή

Τιμή Προσκήσεως: 25 €

(Όλα πληρωμένα)

Αγ. Δημητρίου 17 & Ηροδότου 3

Τηλ.: 210 9715578 - 9711050

Διαβάστε στην εφημερίδα μας

Σελ. 2 *Ξιναστραμάρης,*
του Στεφ. Γ. Πρίντζιου

Σελ. 4 *Εκδήλωση Μελών*
του Συλλόγου της Αθήνας.

Σελ. 6 *Δάσκαλοι μας,*
του Βασ. Μπρακατσούλα

Σελ. 9 *Καναλιώτικες μορφές*
του χθές και του Σήμερα
του Στεφ. Γ. Πρίντζιου

Σελ. 10 *Η Βρύση στο Αγίασμα*
της Λάσδας
του Γεωργίου Α. Γιωτόπουλου

ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ ΣΤΟ INTERNET

Απο τον Απρίλιο του 1997 το χωριό μας έχει τη δική του σελίδα στο διαδίκτυο. Η διεύθυνση της είναι:

www.karditsa-net.gr/karditsa/kanalia/

Επισκεφθείτε την!

Λας ενκόμαστε
Χρόνια Πολλά

και

βιντισμένο το 2004
το D.C. του Συνδέσμου.

«Ξιαναστραμάρις»

του Στέφανου Γ. Πρίντζου

Σίμασαν πίσου στου Πιριβόλ(ι), προυτού ακόμα φκιάσ(ει) του Γυμναστήριου η στρατηγός η Ντινής. Ικει που καπάκουνάμαν τιουντζούργια στσι ακακίς, κατέβασι η Γιώργους την ιδέα.

- «Παμίτι μέσ' στου κοιμητήριου!»

- «Ιε τουν **μσότηριβου**, τουν μουρλό...» σιούρσα ιγώ στουν Κώτσιου «... ντιπ δε λουγάει τρόξου!»

Μας ειδη η Γιώργους κουμπουμένους, αλλά τουν **κούπουσι** η ιδέα κι δεν έκαν πίσου.

- «Όποιον του **κουτάει** ασ μπει, ιγώ δε κουλώ-νου!» φώναξι καυχισιάρκα.

Αμπίδισι ένα ριματσούλ(ι) κι μι δυο δρασκιές σίμουσι στην πόρτα απ' του κοιμητήριου. Αυτό ήταν ένα πέτρινο καλυβάκι(ι) σαν τα ντάμα σακάτ. Δίπλα στη μία γουνιά ήταν φυτρουμέν(η) μια ακακία που έφτανε ως απάν στα κираμίδια, γιουμύνουντάς τα τσάνκα κι φύλλα. Ήταν ντιπ απαρταμένου, χαρβαλιασμένους, έτοιμου κι σάρμα απ' την **αμουκαϊ-σιά**. Είχε μια ξυλένια πόρτα κλεισμένη με σύρμα, τι κλεισμένη δηλαδή, ίσια-ίσια απ' κρατώνταν αναμιταξύ τς λάρθις καναδούσ απέλις. Ιγώ πρώτης φουρά ζύγουντα τσούσσι κουντά στου κοιμητήριου. Σουρού-πουσι κιάλας κι αρχίνσαν να μι ζώνουν τα φίδια. Ιδώ σιαυτό του μέρους μ' έλιγι η γιαγιά η Λισάβου, έσφαξαν παλιά σ' αντάρτικου τη Μαρίτσα. Πως πήγι μιτά η Θέους τς, μι άλλα πιδιά ξιθαρισμένα, όπους τώρα ιμεις, βόλτα ικει σιαπίσου κι βλέπουν τη Μαρίτσα μεσ' σι νια γούρνα, μι του λάρυγκα κουμμένους πέρα-πέρα. Έφρυξαν. Η γιαγιά η Λισάβου μ' έλιγι ένα σουρό ιστουρίς για φαντάσματα κι πιθαμένους κ' είχα πάρ(ει) τρόξου γιαυτό του μέρους.

- «Ήταν...» μι **φιλουγούσι** η γιαγιά, «...ένας τουν παλιό κινό, από 'κανι τουν τάχα να, ότις δηλαδή δε σκιάζιτι τίπονα ντιπ, ούτις κι του θιό τουν ιδιου! Ένα χαμόσκουλο ήταν, αγροίκους, **ακαρέπις**, ένας καντιπουτένιους αλλά έκανι τουν καμπόσου **κου-προυσκλιάζουνας** ούλ(η) τη μέρα στα καφινεία. Ένας **χαρλιάφτς** ήταν, **ανιπρόκουφτους**, αλλά δε μπόραγι να τουν πει κι κα ένας τίποτα, γιατί κόντι-βι τα δυο μέτρα νταβλαράς, θηρίου ως απάν, μαθέ ένα καρβέλι(ι) αρχίνγου έτρουγι στην **κατσιά** μανα-χός τ'!

Νια χινουπουρνιά μέρα, ικει απ' **έτσουζαν** τσίπρα κι έπιζαν πόκα στου καφινείου, τουν λέει ένας απ' την παρέα, πως του 'φιρι η κουβέντα.

- Αφού μας **κουκουτέβισι** αρά Νάσιου ότι τάχατις δε λουγάς καέναν κι δε σκιάζισι τίποτα, ούδι σι τούτσον τουν κόσμου ούδι στουν άλλων, πααίνις άμα κουτάς, σήμιρις τα μισιάνυχα πίσου στου Παλιχώραφου, μεσ' στου κοιμητήριου κι να καρφώ-εις ένα μαχαίρ(ι) στου χώμα;

- Ψρςς, γιατί ρα δε πααίνου, θα μι φάει η μού-μους; είπι αυτός χασκουγιλώντας.

- Πάνι ισύ κι θα τα πούμι τα χαμπέρια μιτά, τουν είπι η άλλους.

- Να ξερς όμους, πως είνι σα να πάλιψις μι τσι πιθαμέν(οι) κι τσιανίκις! πιτάχι κι φώναξι ένας άλλους.

- Κιαπού θα ξέριτι ισείς, ότις πάλιψα κι τσι ανί-σα;

- Θα πααίνουμι ταχιά του προυνό, κιάματις δούμι του μαχαίρ(ι) καρφουμένου στου χώμα, θα σι παρα-διχτούμι!

- Τι χάνιτι;

- Νια γίδα **μαρμάρα!**

- Σύρτι του χάραμα να δέιτι κι φέρτι του γιόμα τη γίδα, τσ'είπι αυτός τ' αψιουμένα.

Τ' άγρια τα μισιάνυχα 'τοιμάσκι, πήρι δυο **πρου-πόδια** κ' έτλιξι τα πυδάρια τ' να μη ξυλιάσουν, έβα-λι νια τραγουμαλίσια κάπα από'φτανι ους κατ στα **μαρκουπία** τ', μπουρμπουλώθκι καλά, έχουσι ένα τραπιζουμάχρου στου ζνάρι τ' κι κίνισι.

- Απού πας τέτχοια ώρα χριστιανέ μ';... τουν ρώτσι σκιαγμένα η γυναίκα τ'... Όξου ρίχν(ει) ντουρλαπόχινου, έχ(ει) ψόφου, θα σι πιάσ(ει) κανιά **πρέγγλα** πάλι!

- Σώγαμπρους είμι να σι δώκου λουγαριασμό;... την απουπήρι αυτός... φούσκουσι η κλια μ' από **αλιουρτέντουμα** κι **πιαλούρις**... φώναξι νιβρια-

σμένους... Τα χιά 'τοιμάς, θα φάμι κρέας! κι χουρίς άλλ(η) κουβέντα χάθκι στα σκουτάδια.

- Η πεινασμένους κ' ηνησκός, κουμμάτια νειρεύ-τι! Άι τήρα να **ρουιάσταις** πθινά λέον ιγώ... μουρ-μούρι η γυναίκα τ', **πέτρουσι** τη θύρα κι σταυρου-κουπήθκι... Ας φκιάσου ιγώ για σιγουριά να φαν τα πιδιά αλιουρτέντουμα... είπι απόυ μέσα τς κι ανά-διψι τα κούτσουρα στη γουνιά μουνουλουγώντας... Τέτχοιους **αρβαντάς** απούσι, που παίρνς ισύ απόυ λόια, χαζιά που είμι κι κάθουμι κι **ακλουτζούμι** μι τη σένα τουν **αχριάν(η)**, δε μπα να **κουμπουριασταις** απουκεί... ου χα.

Μόλις βγήκι ο άντρας απ' την αυλόθυρα κ' έστρι-ψι στη γουνιά, άλλαξι η κίρός χαβά. Απού **Πάτρας** η αέρας του γύρσι κ' φσουσι τώρα παγουμένους **Τρι-κάλς** απουπάν απ' τη Στρατώνα. Τουν βάρσι στα μπτσούνια τ' **ανιμουβόρ(ι)**, αλλά που να κίν(ει) πίσου αυτός, δε τόβαζι καταή μι τίποτα!

- Έχ(ει) **φιο** απόψι, δε λίεει να **λαϊάσ(ει)** εύκουλα, μουρμούρσι, έριξι ένα παραδοντό κ' έσκυψι του κιφάλι τ', να φλαχετι απ' του βόρζμα που θερζι.

Έτσι απ' δρασκιλαγι ταγλήγουρα τα σουκάκια κι τσι αστρέχις, μέστ'α σκουτάδια μι τη μαύρια την κάπα να κρέμιτι κι να ζβαρνιώτι στου χώμα, όμνοια-ζι μι του Χάρου .

Η αέρας έσκουζι σα θηρίου απ' του σφάζου, του κρούου **άντριψι** για τα καλά, του ντουρλαπόχινου τουν βαρούσι στα μούτρα τ' κ' έτσια πως ήταν αζούργους, τα μστάκια τ' είχαν ασπρίσ(ει). Καμπό-σα κυπαρίσσια που ήταν στη στράτα τ', ίδια φαντά-σματα, λύγαγαν απ' του βόρσμα κι μέσ' στη νύχτα νόμιζς πως σκύβουν να σι γραπώσουν. Αυτός πιρ-πάταγι όσου μπουρούσι πιο απόγουντα κρατώντας μι το 'να χέρι τ' του γιακά απ' την κάπα σκουμμένους, μπάκι τουν **απαγγιάσ(ει)** λίγου, ινώ μι τ' άλλου χέρι(ι) κράταει για καλό κι για κακό του **λάζου** τ'. Πάεινι **ανιμουδούρα**, ντουρρού για τον Παλιχώρα-φου, να μπήξ(ει) του τραπιζουμάχρου κι να ξαφανι-σται.

Μόλις σίμουσι στου κοιμητήριου, του σκούξιμου τ'αέρα δυνάμουσι κ' ήταν σα να βατεύουνταν ούλις μαζί οι γάτις απ' του χουριό, αφού κιαυτός απούταν σιδιρένιους κι δε χαμπάρζι τίποτα, ιδώ λαχτάρσι.

- Ούρι σκούξιμου! Τι έπαθι κι φσουμανάει έτσι;... ψέλις... Σα να τουν σφάζου ουρλιώτι η αντίχριστους, γαμώτου κινταύρουμα τ'!

Τα μάτια τ' τήραξαν τρούρα κάπους σκιαγμένα απή τη βουλά. Δε νουγούσι αυτός απόυ φόβου, αλλά τώρα, να, θελς η ώρα μισιάνυχα, μα θελς του μέρους μι τσι πιθαμένους, τ' ούρλιαμα του διαου-λαέρα, η παγουνιά κι του χιόν(ι) που σκέπαζι τουν **τουρό**, ε, τουν έπιαισι ένα ρίγουμα, τουν **θηρουκου-μένου**. Ζύγουσι αγκαμπέτ(ι) στη πόρτα απ' του κοι-μητήριου κ' έκανι να μπει μέσα, σπρώχουντας μι φούσμα.

Μι του τρίξιμου κρρ-κρρ 'πόκαναν οι σκουρια-σμένις ριζέλις, φτιρουκώπσαν καναδούσ καλιακού-δια απόυ 'ταν **καπιασμένα** στσι **μαχιές** κι στουν **παπαδάκου** στα χατίλια, φρρρρ ξιπιτάχκαν απού μέσα, πέρασαν ντιπ σουρζα απ' του κιφάλι τ' κι τουν λάμπαξαν, αφού άπλουσι τα χέρια τ' να φλαχετι, μη τουν βγάλου τα μάτια!

- Ιί στα τσακίδια **σκλοπιάσματα** του κικατά, αμι βγάλιτι τσι χάντρις! αναθιμάτσι, κι ξανάσπρουξι την πόρτα απού'χι φρακαρισται μί του **ανιμουσουρ(ι)** απ' του χιόν(ι).

- Μπάξι Αντρειά μ', μπάξι! ψυθίρσι κι ανή τη πόρ-τα πέρα-πέρα. Κουντουστάθκι προυτού τη διαβεί. Πίσα του σκουτάδ(ι) πίσου απ' τη θύρα. Δρασκίσι του πλατύσκαλου κι χώθκι μέσα αφήνουντας **βιρ-γιάν(ι)** την ξλόπουρτα για ν' απιταχετι άμα χρεια-σται ταγλήγουρα όξου. Τουν έπιαισι νια ανάγκα, να μπιτίσ(ει) αφνή τη σκατουδλιά κι να κώψ(ει) πέρα, μακριά απ' αυτό του μέρους.

- **Ανάγκασι** Νάσιου, δεν είνι τόπους αφυός για τσι ζουντανοί! μαμπάλασι κι τουν φάνκι σα να τα μασούσι τα λόια τ', αφού άκ'γι τη καρδιά τ' που βαρούσι σαν κουδούν(ι).

Άν'ξι την κάπα κ' έβγαλι τη μαχαίρα απ' του ζνά-ρι τ', γουνάτσι καταή κι άπλουσι στα γκαβά του χέρι

τ', πασπατεύουντας να βρει χώμα, να μπήξ(ει) του μαχαίρ(ι). Τα δάχλα τ' ακούμπσαν παναθέ σι κόκα-λα απού βρίσκουνταν στιβαγμένα κι ανάκατα καταή. Απού να βρεις όμους χώμα, σι τόσοου χάχα-λου κόκαλα; Αρχίνσι να παραμιρνάει ταγλήγουρα τα κόκαλα κι τα κιφάλια που τώρα τα **γκαλιούρζι** λίγου μεσ' στου μσουσκόταδου. Καλύτερα όμους να μη τα 'γλιπι γιατί φαίνουταν οι μαύρις τρύπις στα μάτια τς κ'ήνταν σα να τουν τηρούσαν μι ανοιχτό τουν στόμα. Μαθέ μι τόσοου ψόφου κι κουκάλα 'πό'κανι, ινώ τα χνώτα τ' έκαναν καπνό σα φουγά-ρου, τα μούτρα τ' έσταξαν χουντρές σταλαματιές ιδρούτα.

Πασπάλασι **αγκαμπέτ(ι)** η απαλάμη τ' του κουκκι-νόχουμα.

- Να μπήξου του μαχαίρ(ι) κι να τσακτώ να φύγου, τι στα κουμμάτια χαλεύου ιδώ, άι σιχτήρ! σκέφκι ινώ ίνουθι να τουν τηράν ούλ(οι) οι πιθα-μέν(οι) τρούρα τ'.

Τουν φάνκι σα να τουν ήθιλαν να τουν κρατήσουν ικει συνουδειά, για πάντα.

Ιτότις ήταν που μένα δυνατό φύσμα, βιάάπ, έκλεισι η αέρας τη πόρτα. Καταλαχτάρσι, αλλά ιφυτωχώς μι του τράνταμα πό'άνι η θύρα, ματάνξι μαναχιάτς κι απόμι **φινριά**. Χουρούσι να πιταχετι όξου, αλλά έριπι να τιλέψ(ει) τη δλια τ' πρώτα.

Έπιαισι ουτιπτότις του μαχαίρ(ι), του χούφτουσι ταγλήγουρα σφιχτά κι μι τα δυο τα χέρια μαζί, του σήκουσι σα λουστάρ(ι) κι το 'μπηξι μι όσια δύναμη(η) είχι στου χώμα, βγάνουντας ένα βόγκ'μα που σκέ-πασι του σκούξιμου τ'αέρα. Του κούνσι λίγου πέρα-δωθι να σιγουριφετι ότι ήταν καλά στιλιουμένου κι μι του μυαλό τ' είχι κιάλας απιταχετι όξου απ' τη πόρτα, να γλιτώσ(ει) απ' τα κουκαλιάρκα χέρια π' απλώνουνταν στίβα δίπλα τ', σα να 'θιλναν να τουν τσακώσουν κι να τουν κρατήσουν ικει. Του μυαλό τ' καλά ήταν όξου, του κουρμί τ' όμους ήταν ακόμα μέσα κι μόλις κίνισι να πιταχετι κιαυτό μι **φούσμα** σια όξου, κουκάλουσι ουδικεί! Δε **σπαρνούσι** δρα-σκιά κιας έβανι αυτός όσια δύναμη(η) είχι, να κουν-θεί. Έγινη κάτασπρουσι σα τσι νικρουκιφαλές τρούρα τ' φαίνιτι, τα κουκαλένια χέρια ζουντάνιψαν κι τουν αγράπουσαν για τα καλά. Έδουκι ακόμα μίνια φού-σμα μπάκι ξιγλουστρίσ(ει), μάκια ξικουλλήσ(ει), αλλά τουν κρατούσαν γιρά κι δε τα κατάφιρι.

Ουδί την αλλήν τη μέρα σα χάραξι πήγαν οι γνου-στοί τ' στου κοιμητήριου, να δουν τι απόγινη του στοιχημα πό'βαλαν.

Τουν βρήκαν ικει σουριασμένους, ανάμισα στα κόκαλα, μι τα μάτια γκουρλουμένα σάματις να'δι του χάρου μπρουστά τ'. Του τραπιζουμάχρου ήταν μπημένου καταή στου κουκκινόχουμα, αλλά ήταν καρφουμένου στην άκρια απ' την κάπα, τρύπισι πρώτα του χουντρώ ύφασμα κι μιτά χώθκι στου χώμα. Έτσια, μόλις κίνισι αυτός να πιταχετι σια όξου, τουν αμπόδσι η καρφουμέν(η) κάπα τ', σαν ατσαλένια χέρια να τουν τράβ'ξαν σια πίσου. Ένι-ουσι ένα πόνου στη καρδιά, σα σφάξιμου κι απόμι ουδικεί απού συγκουπή, **σέκους**, στουν τόπου νια κιάξου, η κακουμοίρς!»

Βάνουντας τώρα ιγώ τέτχις ιστουρίς στου μυαλό μ', που να κουτήσου να μπω μέσ' στου κοιμητήριου!

Σα να μι πήρι όμους πρέφα η Γιώργους που ξέκουβα κι αρχίνσι την καζούρα.

- «Ιί **σκιαζούρ(η)**, ή **σκιαζούρ(η)!**»

Τι να κάνου κι γω, σίμουσα μέχρις τη πόρτα κι έβαλα μι τα χίλια ζόρια του κιφάλι μ' μέσα. Αμέσως μετά του πιρβάζι(ι) στην πόρτα, η τοίχους κατέβινη δίχους σκαλιά κάνα μσο μέτρου καταή κι για να μπεις έριπι ν'αμπδέις μέσα. Ούλου του μέρους ικει ήταν γιουμάτου κόκαλα, μικρά κι μικρά. Στσι γουνίς **σουρουβουλιά** ως απάν νικρουκιφαλές κι κασόνια βίγκα λείψανα.

Η Γιώργους ικει μέσα ανασκαλνούσι τα κόκαλα κι δεν ένουθι ντιπ απού φόβου. Τουν είδα απ' κρατού-σι στα χέρια δυο κιφάλια, τα πέταξι μιτά κι αλαμα-νούσι στου σουρό να βρεί άλλα τρανίτηρα. Έπιαισι ένα, τσ'βαλι μπρουστά στα μούτρα τ' κι μας έκανι του φάντασμα.

- «Ου-ου-ουά σκιαζούρδς, ου-ουά χέζις!»

Ιμεις τηρούσαμεν απ' τη πόρτα, αλλά μέσα δε κουτούσαμεν να μπουμι. Είχαμαν κι του νου μας όμους, τηρώντας καπ-καπ σιαπέρα κα του σκουλεί-ου μη κι **ξικαμπίσου** τίποτα τρανοί για βόλτα κι μας τσακώσουν. Έλα όμους ντε, απ' δεν είδαμαν τη μάνα του Γιώργου απούρθη απάν απ' τα Παπανικου-

λέικα τα σπίτια, πλαϊά-πλαϊά, ν'ανάψ(ει) του μακα-ρίτ(η) τουν πιθιρό τς απ' πέθανι του πιρσινό καλου-καίρ(ι). Μόλις την πήραμαν πρέφα από'ρχονταν **φουρκισμέν(η)**, απαράτσαμαν μεσ' στου κοιμητήρι-ου του Γιώργου, δίχους να προυκάνουμι να τουν ειδοποιήσουμι κ' έκουψάμαν σιαπέρα **τακουσιού** κα του σκουλείου. Τουν άκσαμαν που χούιαζι πιργι-λώντας μας.

- «Ου-ου σκιαζούρδς, ου-ου γυναίκις!»

Σα γύρσαμεν απού μακριά τα κιφάλια μας, είδα-μαν απ' τουν τσάκουσι η μάνα τ' μέσα κι τουν κου-πάναγι μ' ένα **αρπάκι(ι)**. **Ξιτουμαριάσκι** η κακουμοί-ρα σα θιουσιβούμιν(η) που'νταν.

- «Θα σι τιλέψου αρά **ξισάνασμα**. Ισύ νια χαρά πιδούλ(ι) ήσαν, πότις αλλιώτιψις έτσια; Δεν αντρέ-πισι ντιπ, παλιουλώβιασμα να κουρουϊδέβς τσι σχουρημέν(οι); Τσακίδια στουν πατέρα σ', αρά γου-μαρκό κιάμα δε σι κριμάσ(ει) τ'ανάπουτα για σμάδ(ι)!»

Η Γιώργους πάτσι τα κλάματα, αλλά έβγαλι κι γλώσσα.

- «Α σκάσι μαρί, α σκάσι... μι σκώτουςις.»

Τουν ματαπιρλαβι τότις απή.

- «Ποιόν είπις σκάσι αρά βρουμώστουμα; Θα σι **σιάσου** ιγώ για τα καλά, που θα μι πας αρά **γκα-φάλ(ι)**, ε γκαφάλ(ι)!» κι τουν ματαπλάκουσι στσι παταριές, ινώ θαμιάνουνταν μαναχί της. «Αμ ισύ βηγίς απ' τα στράνια σ', ντιπ απού ντιπ. Ακούς ικει!»

Μι τα πουλλά, η Γιώργους ξιαγλύστρισι απ' τα χέρια τς κι αρχίνσι να κουσέβ(ει) κα τι μας, σα να τουν έβαλις **αβζότ(ι)**. Απού πίσου τουν πήρι στου κουντά η μάνα τ' κι σα τουν έφτανι, γκάάου, τουν φούσκουσι μίνια **ματσικιά** στα κουτρού, όπ' τουν πίτ-χινη. Μπράφ, η Γιώργους ματαπρουγκούσι μι πλιό-τιρου φούσμα σια μπρουστά, σκούζουνας.

- «Ωώ Λε-λε-λε-λι!»

... Άντις μιτά ξιχαλάρουσι κι ξιθάρριβι για λίγου, ουπότις τουν ματαπρόκανι παραπέρα η μάνα τ' κι γκάάου μι τ'αρπάκι(ι), όπ' ίβρισκν! Δώστου σκούξι-μου η Γιώργους, Τουν έφτασι έτσια δέρονοντας κι **μαλλιαγρώντας** τουν ως μέσα στη **Βρούσ(η)**. Ικει απ' του καφινείου τ' Αλέκου του Ζήσ(η) πιτάχι όξου **φουρτσάτους** κι τουν πιράλαβι η πατέρας τ'. Τουν **αλιμούργιαξι** κι τουν **πλατσάρουσι** έναν ξιγυρισμέ-νου μπάταρου. Τουν έβαλι κ'ένα **τόζι(ι)**, δίχους να ρουπήσ(ει) ντιπ η χριστιανός, τι χαζομάρα έκανι κι σι τι φταίει! Σαν είδι μαναχά απ' τουν κουπανούσι η μάνα τ', τουν ματσούκουσι κι αυτός.

- «**Τσακίδια** σπίτ(ι), να **κειασταις** ως π'να ρθω, **στραπάλαμα**. Τσακίδια είπα.» Υοτιρα γύρσι κα την κυρά τ' κι τη ρώτσι.

- «Τι έκανι πάλι μαρί, τ' **ανέσουστου**;»

Η Γιώργους **λάιασι** βουλίδα για του σπίτι τ', μι κατιβασμένους του κιφάλι τ', **τσιπ γάτα**. Ικει μιτά θ' άκουσι η κακουμοίρς **τα σουμνια** κι **τα γκούμνια**, ινώ ιμεις τηρούσαμεν απού μακριά κι αλάργα, χασκουγιλώντας μι αυτά που τραβούσι. Να μάθ(ει) άλλ(η) φουρά να μη μας κίν(ει) του μάγκα, του κου-λόπιδου!

(Συνεχίζεται)

ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΑΝΑΛΙΩΤΩΝ ΑΘΗΝΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
Πολιτιστικός Σύλλογος Καναλιωτών Αθήνας
Γραφ. Κρατίνου 7 - 105 51 Αθήνα
Τηλ. (210) 32 46 910

ΕΚΔΟΤΗΣ
Αρχοντής Μαυράκης
Βάχχου 32, Ηράκλειο Αττικής

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
Λάμπρος Πυργιώτης
Βασιλική Κατέρη
Κατερίνα Γαλανάκη
Ελένη Κυρίτση - Γιωτοπούλου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΗΣ
Αρχοντής Μαυράκης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
Μπέκος Παναγιώτης
Μήλου 1, 151 27 Μελίσσια
Τηλ. (210) 61 32 007

Θωμά Απ. Κυρίτση «Τα Κανάλια - 400 χρόνια ζωής» Ιστορική - Λαογραφική μελέτη

Με τον ανωτέρω τίτλο ο συγγραφέας μας Θωμάς Απ. Κυρίτσης, επίτιμος Επιθεωρητής Α' Δημ. Εκπαίδευσης, έθεσε σε κυκλοφορία, εκτός εμπορίου και για λογαριασμό του, σε 1000 συνολικά αντίτυπα, ένα ακόμη βιβλίο για τη γενέτειρά μας, τα Κανάλια.

Το βιβλίο έχει εκτυπωθεί πρόσφατα στην Καρδίτσα από τις Γραφικές Τέχνες «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ», έχει σχήμα 17Χ23 και αποτελείται από 312 σελίδες με έγχρωμο εξώφυλλο στο οποίο εικονίζονται μερική άποψη του χωριού (στο εμπροσθόφυλλο) και κατοικία πριν από το 1840 (στο οπισθόφυλλο).

Όπως δηλώνει ο συγγραφέας, η πρώτη ύλη του βιβλίου είχε συγκεντρωθεί από τον ίδιο πρό του 1972 και είχε υποβληθεί στην Ακαδημία Αθηνών, η οποία, ύστερα από εισήγηση του Κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, απένειμε σ' αυτόν τρίτο έπαινο με χρηματική αμοιβή 3000 δρχ. για τη χειρόγραφη τότε εκείνη συλλογή του λαογραφικού υλικού. Και σπεύδω στο σημείο τούτο να εκφράσω τη χαρά μου που η προτροπή μου προς το συγγραφέα να δει με κάθε τρόπο το φώς της δημοσιότητας το παλιό εκείνο υλικό, άγνωστο από τότε μέχρι και σήμερα σ' εμάς, έγινε πια

πραγματικότητα με την κυκλοφορία του ανωτέρω βιβλίου. Βέβαια το υλικό εκείνο συμπληρώθηκε και με άλλα νεότερα στοιχεία, δημοσιεύματα του ίδιου και άλλων από τον τοπικό τύπο της Καρδίτσας και της εφημερίδας μας «ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ», και πλήθος φωτογραφιών, σχετικών με το περιεχόμενο του βιβλίου. Έτσι ο ιστορικός του μέλλοντος και ο κάθε ερευνητής θα έχει τώρα αρκετό υλικό στα χέρια του για να συνθέσει «μετ' επιστήμης» οποιαδήποτε μελέτη που θα αναφέρεται σε επιμέρους πτυχές ή στο σύνολο της παρουσίας της γενέτειρας και τροφού μας.

Δε θα ήθελα στην παρούσα συνοπτική βιβλιοπαρουσίαση να ασχοληθώ με τις αρετές ή τις αδυναμίες του βιβλίου, την επιμέλεια της έκδοσης, τη διάρθρωση του περιεχομένου, τη διόρθωση των κειμένων, την τήρηση των κανόνων της επιστημονικής δεοντολογίας κλπ. Ο ίδιος ο συγγραφέας εξάλλου έχει πλήρη τη συναίσθηση των δυνατοτήτων του, όπως φαίνεται από τα Επιλεγόμενα του βιβλίου (σελ. 308). Εκείνα όμως που ανεπιφύλακτα

μπορεί κανείς να πει για το συγγραφέα και χωρίς καμία αμφιβολία να υπολογίσει στο ενεργητικό του είναι η αμέριστη και γνήσια αγάπη του προς την κοινή μας γενέτειρα και τροφό, ο πόθος του και το μεράκι του για όλα τα αγνά και ωραία του παρελθόντος, τα οποία όμως παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των εκπολιτιστικών μας Συλλόγων δεν είναι εύκολο να αναβιώσουν, καθώς και το πλήθος των στοιχείων που παραθέτει. Για τη γνησιότητα λοιπόν των προθέσεων του, για την πληθώρα των πληροφοριών του, την πλήρη αφοσίωση του στις ελληνοχριστιανικές μας αξίες και την επιθυμία του προς διατήρηση κάθε καλής συνήθειας του παρελθόντος που διαχέονται σε κάθε σελίδα του βιβλίου του συγχαίρω ειλικρινά και θερμότατα τον αγαπητό ομώνυμο συγγραφέα μου και εύχομαι να διαβαστεί το βιβλίο του που με τόσο κόπο και αγάπη έγραψε από κάθε Καναλιώτη.

Χολαργός, 13-11-2003
Θωμάς Ν. Ζήσης

«ΕΝ ΠΥΡΙΝΑΙΣ ΓΛΩΣΣΑΙΣ»

ητοι

Ο Μέγας Εσπερινός της Αγίας Πεντηκοστής (της Γουγκλισίας)

Κείμενα - Ερμηνευτική Απόδοση
Θωμά Νικ. Ζήση - Φιλολόγου

Κυκλοφόρησε πρόσφατα από τον εκδοτικό οίκο «ΑΣΤΗΡ» (Λυκούργου 10 10551 Αθήνα) ένα ακόμη βιβλίο του συμπατριώτη μας Θωμά Ν. Ζήση - φιλόλογου.

Το βιβλίο ανήκει στη σειρά «Ακολουθίες της Θείας Λατρείας», φέρει τον τίτλο ΕΝ ΠΥΡΙΝΑΙΣ ΓΛΩΣΣΑΙΣ και τον διευκρινιστικό υπότιτλο: Ο Μέγας Εσπερινός της Αγίας Πεντηκοστής (της Γουγκλισίας).

Το νέο τούτο ερμηνευτικό πόνημα του συγγραφέα, πέρα από την κύρια αναφορά του στο μεγάλο εορταστικό γεγονός της Πεντηκοστής και στην τελετή της Γουγκλισίας, των

οποίων τα πρωτότυπα κείμενα συνοδεύουν δοκιμάτα νεοελληνική απόδοση και ποικίλες ερμηνευτικές σημειώσεις, περιέχει και όλα τα σταθερά στοιχεία της Ακολουθίας του Εσπερινού γενικά (του Σαββάτου δηλ. και των επίσημων εορτών, των Καθημερινών και του Κατανυκτικού της Μ. Τεσσαρακοστής). Αποτελεί επομένως το βιβλίο με τις 288 καλοτυπωμένες σελίδες του ένα πλήρες και άριστο εγκόλπιο της Εσπερινής Προσευχής, της τόσο προσφιλούς σε πολλούς ορθόδοξους Χριστιανούς, τους οποίους και θέλει να βοηθήσει ο συγγραφέας με την ερμηνευτική απόδοση των κειμένων που την απαρτίζουν.

Στη συνέχεια παρέχουμε ένα μικρό δείγμα της ερμηνευτικής προσέγγισης των κειμένων από το συγγραφέα. Το τροπάριο που ακολου-

θεί, είναι το εκφραστικότερο Δοξαστικό των Αποστίχων του Μ. Εσπερινού που ψάλλεται προς το τέλος της τελετής της Γουγκλισίας. Στο τροπάριο αποτυπώνεται με τρόπο συνοπτικό και ορθοδοξότατο όλο το δόγμα της Αγίας Τριάδας. (Σελ. 114).

Δόξα. Και νυν. Ήχος πλ. δ'.

Δεύτε, λαοί, την τρισυπόστατον Θεότητα προσκυνήσωμεν, Υιόν εν τω Πατρί, συν αγίω Πνεύματι. Πατήρ γάρ αχρόνως εγέννησεν Υιόν, συναΐδιον και σύνθρονον, και Πνεύμα άγιον ην εν τω Πατρί, συν Υιώ δοξαζόμενον· μία δύναμις, μία ουσία, μία θεότης, ην προσκυνούντες πάντες λέγομεν. Άγιος ο Θεός, ο τα πάντα δημιουργήσας δι' Υιού, συνεργία (ή συνεργεία) του Αγίου Πνεύματος. Άγιος ισχυρός, δι' ου τον Πατέρα εγκώκαμεν και το Πνεύμα το Άγιον επεδήμησεν εν κόσμω. Άγιος άθάνατος, το Παράκλητον Πνεύμα, το εκ Πατρός εκπορευόμενον και εν Υιώ αναπαυόμενον. Τριάς Αγία, δόξα σοι.

Απόδοση: Ελάτε, λαοί (πιστοί), να προσκυνήσουμε τη μία Θεότητα με τις τρεις υποστά-

σεις· τον Υιόν δηλαδή που είναι αχώριστα ενωμένος με το Θεό Πατέρα του, μαζί με το Άγιο Πνεύμα. Διότι ο Θεός Πατέρας γέννησε τον Υιό προαιωνίως (χωρίς να είναι ορισμένη η χρονική στιγμή της γέννησης του), εξ ίσου αιώνιο και σύνθρονον (ομόθρονον, ομοκάθεδρό του δηλ. στο θρόνο της εξουσίας)· και Πνεύμα Άγιο υπήρχε στον Πατέρα, δοξαζόμενο μαζί με τον Υιό· ο τριαδικός Θεός επομένως είναι μια δύναμη, μια ουσία, μια Θεότητα, την οποία προσκυνώντας όλοι μας λέγομεν (διακηρύσσουμε)· Άγιος είναι ο Θεός Πατέρας που δημιούργησε τα πάντα (όλα τα κτίσματα) μέσω του Υιού με τη συνεργεία του Αγίου Πνεύματος. Άγιος είναι ο ισχυρός Υιός, μέσω του οποίου γνωρίσαμε το Θεό Πατέρα και το Πνεύμα το Άγιο ήρθε στον κόσμο (για να μείνει και να μας φωτίζει και να μας παρέχει τα πλούσια χαρίσματα του). Άγιος άθάνατος (Θεός) είναι το Παράκλητο (παρήγορο) Πνεύμα, το οποίο εκπορεύεται από το Θεό Πατέρα και αναπαύεται (διαμένει με ευχαρίστηση) στον Υιό του Θεού. Τριάδα Αγία, δοξολογικός ύμνος αρμόζει σ' εσένα.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΚΟΛΟΒΟΣ

«Η γουρνούχαρά»

Η γουρνούχαρά άρχιζε από την παραμονή των Χριστουγέννων, τότε που σέρνονταν απ' τον κουρύτο και σφάζονταν το οικόσιτο γουρούνι. Τα παιδιά παίρναν τη φούσκα του και τη χρησιμοποιούσαν στο παιχνίδι στα μπαλόνι.

Από το γουρούνι δε πήγαινε τίποτα χαμένο. Με το κρέας και τα έντερα γίνονται τα λουκάνικα, με τον παστό δηλαδή με το λίπος του, έχουμε τις τσιγαρίδες (το υπόλοιπο που μένει από κάθε κομμάτι λίπους κατά το τηγάνισμα) και τη λίπα. (Παρασκευάζεται κατά τον εξής τρόπο: Αμέσως μετά το σφάξιμο του γουρουνιού αποχωρίζουν το λίπος, το κόβουν σε κομμάτια, και το βάζουν μέσα σε μεγάλο τέντζερα ή στο καζάνι για να το λιώσουν. Κατά το λιώσιμο στραγγίζουν πότε-πότε το λιωμένο λίπος και όταν πια λιώσει όλο το χύνουν μέσα στα γκάζια, οπότε πήζει και έτσι το αποθηκεύουν για ανοιξιάτικη ή καλοκαιρινή χρήση). (Λεξικό κ. Μαυρομμάτη)

Πόδια, κεφάλι, ουρά γίνονται πασιάς που διατηρείται στη λίπα. Από το δέρμα του ζώου κατασκευάζονται ασκιά για τσίπουρο και

παλιότερα έφκίαναν παπούτσια, τα γουρνούτσάρχα.

Το κρέας που περίσσευε το έκαναν παστραμιά. (Η παστραμιά παρασκευάζονταν τα Χριστούγεννα με το χοιρινό κρέας, το οποίο το τοποθετούσαν βρασμένο και κομματιασμένο μέσα σε πήλινα δοχεία, γεμάτα με λίπα. Για να διατηρούνται πιο πολύν καιρό τα εναπόθεταν στα κατώια όπου είχε δροσιά και όταν ήθελαν έβγαζαν ένα μέρος και έτρωγαν. Αυτό ήταν όχι μόνο ένα πρόχειρο φαγητό για την πολυσχολη νοικοκυρά, αλλά και λαχταριστό για τις περιόδους εκείνες της μεγάλης ανέχειας του χωριού). (Λεξικό κ. Μαυρομμάτη)

Τα λουκάνικα, οι λεγόμενες θλιες, δεν έλειπαν από κανένα Καναλιώτικο σπίτι, κρεμιώνταν στις τέμπλες να στεγνώσουν και για να μην τα φτάνουν τα καρκαντζούλια. Παλιά τα παρασκευάζαν με τα κουκαλάρια. (Τα κουκαλάρια κατασκευάζονται από κέρατα ζώων, ύστερα από ειδική επεξεργασία και λείανση. Έχουν μήκος μέχρι 10 εκατοστά και είναι φαρδύτερα από το ένα μέρος και στενότερα από το άλλο. Από το σενό μέρος περνούσαν όλο

το έντερο στο στέλεχος, ενώ από το άλλο έβγαζαν το ζαϊρέ, το υλικό της γέμισης και πιέζονταν τον με τον αντίχειρα του δεξιού χεριού, γλιστρούσε σιγά-σιγά στο έντερο). (Λεξικό κ. Μαυρομμάτη)

Σε πολλά Καναλιώτικα σπίτια αυτές τις μέρες τις χινοπωρινές, αναβιώνονται έστω λίγες στιγμές της παλιάς γουρνούχαράς.

Αρκετοί είναι αυτοί που επιμένουν και παρασκευάζουν λουκάνικα στο σπίτι τους, με τον παλιό καλό παραδοσιακό τρόπο.

Καλή σας όρεξη.

Χρόνια πολλά και καλές γιορτές με υγεία και ευτυχία.

Ο Πρόεδρος και το Δ.Σ.

Σε ένδειξη βαθιάς και εξαιρετικής εκτίμησης

Εκδήλωση για τρία μέλη του Συλλόγου μας

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας ετίμησε σε ειδική ανοιχτή εκδήλωση τρία ξεχωριστά μέλη της Κοινότητας της Αθήνας και μέλη του Συλλόγου, που διετέλεσαν δασκάλους/δάσκαλοι στο χωριό μας.

Πρόκειται για την κα **Βικτωρία Γιαννακού-Τσανάκα**, δασκάλα του χωριού τα έτη **1932-1967**, την κα **Όλγα Λάσδα-Βούζα**, δασκάλα του χωριού τα έτη **1945-1958**, και τον κ. **Αρχοντή Απ. Κυρίτση**, δάσκαλο του χωριού τα έτη **1943-1945**.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε το βράδυ

β) Τη διάδοση της στους νέους.

γ) Τη σηματοδότηση της μελλοντικής πορείας μας, και αυτά μέσα από μια ζωντανή συνεύρεση και συνεισίαση.

Τα τιμώμενα πρόσωπα αποτελούν έναν από τους ισχυρότερους **συνδεδετικούς κρίκους** με το χωριό μας. Μας συνδέουν νοσταλγικά με τα παιδικά μας χρόνια, με τους αγώνες και τις προδοκίες των γονέων μας, με τα όνειρα μας για μια καλύτερη ζωή, για ένα καλύτερο κόσμο. Στο πρόσωπο τους τιμώνται και όλες οι άλλες Καναλιώτισσες δασκάλες, και

Γενική άποψη του χώρου της εκδήλωσης.

της Δευτέρας 8 Δεκεμβρίου 2003, στην αίθουσα εκδηλώσεων της Ελληνο-Αμερικάνικης Ένωσης, Μασσαλίας 22. Ακολούθησε πλούσια δεξίωση σε ιδιαίτερο χώρο της Ένωσης. Η εκδήλωση επέτυχε, κατά κοινή ομολογία, να επιδείξει ένα υψηλό, ποιοτικό επίπεδο μέσα σε ένα «θερμό» περιβάλλον. Συμμετείχαν περί τα εκατό άτομα, **ενώ είναι αλήθεια ότι αναμένονταν και έπρεπε να συμμετέχουν αρκετοί περισσότεροι.**

Το Διοικητικό Συμβούλιο ανέλαβε την πρωτοβουλία αυτή με βαθιά συναίσθηση της ευθύνης του και με γνώμονα την υποστήριξη πολλαπλών στόχων.

α) Την ανάδειξη και διατήρηση της πολυποικιλτής κληρονομιάς μας.

όλοι οι άλλοι Καναλιώτες δάσκαλοι και γενικότερα εκπαιδευτικοί, οι οποίοι όπου και εάν υπηρέτησαν ή υπηρετούν, εργάστηκαν και εργάζονται με αφοσίωση και πλήρη συνειδηση της αποστολής τους, σύμφωνα πάντοτε με το **Καναλιώτικο φιλοπρόοδο πρότυπο.**

Η έναρξη της εκδήλωσης έγινε από τον Πρόεδρο του Συλλόγου μας, κ. Αρχοντή Μαυράκη, ο οποίος καλωσόρισε τους τιμώμενους, όλους τους συμμετέχοντες και ξεχωριστά τους επισήμους, τον πρώην Υπουργό, βουλευτή κ. Θεόδωρο Αναγνωστόπουλο, τους βουλευτές κ. Βασίλη Τσιλικά και κ. Σπύρο Ταλιαδούρο και τον συγχωριανό μας πρώην βουλευτή και διατελέσαντα Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εργασίας κ. Βασίλη

Οι κύριοι Θωμάς & Αρχοντής Κυρίτσης.

Απονομή πλακετών από τον Πρόεδρο του Συλλόγου Καναλιών Αθήνας

Μπρακατσούλα, και τέλος τον κ. Αποστόλη Μιχάλη, μέλος του Τοπικού Συμβουλίου Καναλιών και τον κ. Θανάση Υφαντή, εκπρόσωπο του Μορφωτικού Συλλόγου του χωριού. Χαιρετιστήριο τηλεγράφημα έστειλε ο πρώην Γεν. Γραμμ. Επικοινωνιών Ντίνος Ρόβλιας ο οποίος λόγω ανελημμένων υποχρεώσεων δεν μπόρεσε να παραστεί. Ο Πρόεδρος, φανερά

τιμώμενα πρόσωπα εξήρε την αγάπη, το πάθος και την ευσυνειδησία με την οποία δούλεψαν για αρκετά χρόνια στο Σχολείο του χωριού: «Διέθεταν τον εαυτό τους με κάθε ειλικρίνεια για το παιδί, για το γονιό, για το χωριό μας. Υπήρξαν οι αληθινοί οδηγοί και σύμβουλοι των αγοριών, των κοριτσιών των νέων, των γονιών. Για τον καθένα είχαν να

συγκινημένος από την ανάμνηση των παιδικών χρόνων του στο χωριό, κάλεσε στο βήμα τον κεντρικό ομιλητή της βραδιάς, τον Επίτιμο Επιθεωρητή Α' κ. Θωμά Απ. Κυρίτση.

Ο κύριος Κυρίτσης εξήρε τον ιστορικό και διαχρονικό ρόλο του δασκάλου, την παντοτινή πίστη στο έργο του και την αξιοσύνη της αποστολής του. Αναφερόμενος στα τρία

πουν ένα καλό λόγο, με ψυχική διάθεση και πάντα με το χαμόγελο. Δεν έμειναν κλεισμένοι στον εαυτό τους, στο δικό τους εγώ, αλλά η προσφορά και η δραστηριότητα τους ξεπερνούσε τα όρια του Σχολείου. **Δίκαια τ' ονόματα τους αναφέρονται σήμερα από ανθρώπους του χωριού μας και της διασποράς**, γιατί το πέρασμα τους ήταν θετικό, απο-

Ο Βουλευτής Ν.Δ. Κος Σπύρος Ταλιαδούρος απονέμει τον έπαινο στην Ελένη Στασινού.

τελεσματούχο.

Στη συνέχεια ο Γραμματέας του Συλλόγου μας, Δρ. Λάμπρος Πυργιώτης, αφού ευχαρίστησε τον κ. Κυρίτση για την ομιλία του, σε ένα σύντομο χαιρετισμό του τόνισε ότι η διατήρηση ψηλά στη συνείδηση και τις επιδιώξεις μας του **φιλοπρόδου Καναλιώτικου πρότυπου**, που γενικότερα τιμάται στο πρό-

της ταυτότητας τους, **έχει όμως την ανάγκη ευρύτερης ακόμη συμμετοχής και αμέριστης συμπαράστασης.** Τελειώνοντας ο Γραμματέας μετέφερε από το Σύλλογο του Βόλου το εξής μήνυμα:

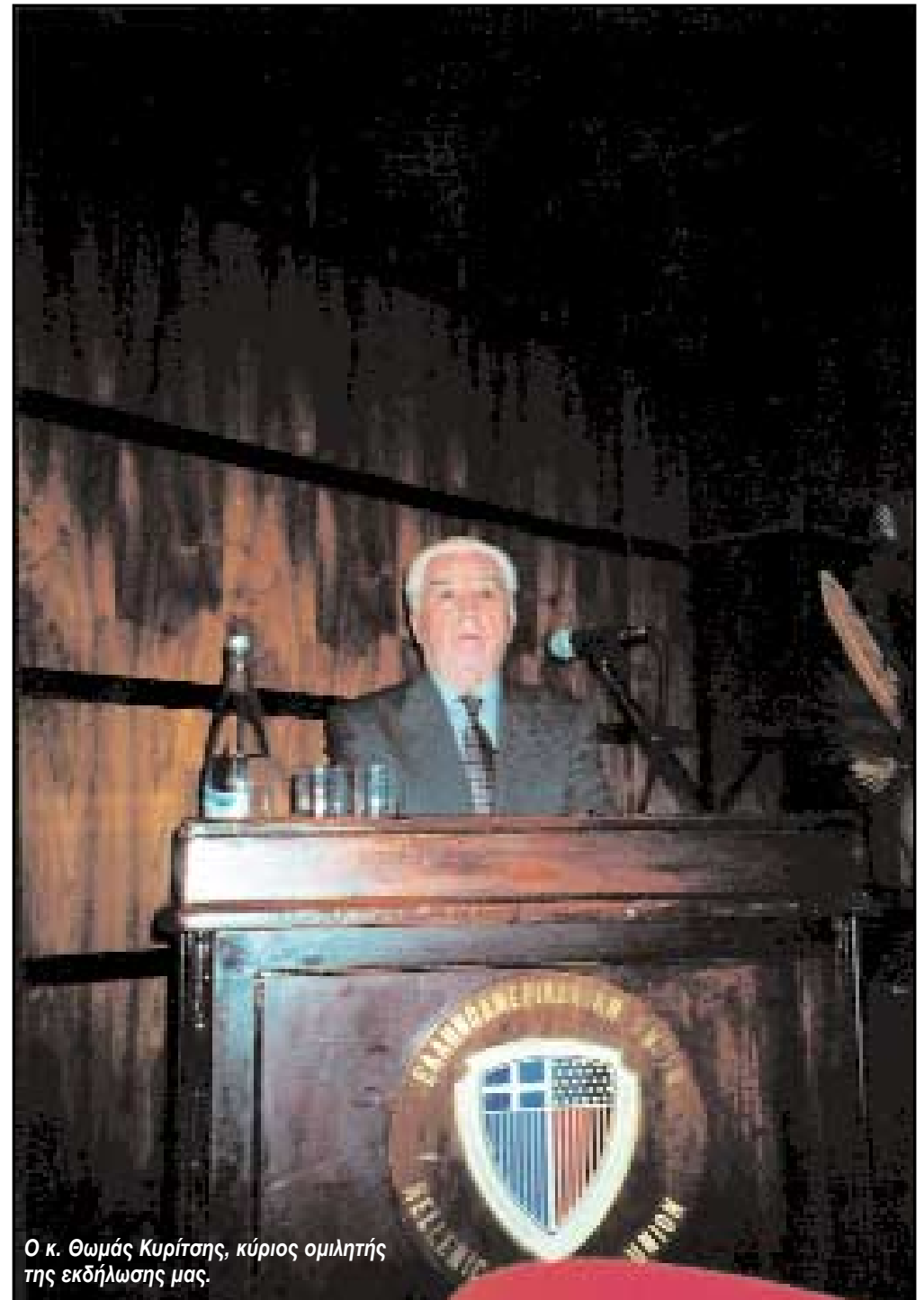
«Μια μορφή αθανασίας για τον δάσκαλο είναι η αναγνώριση της προσφοράς του από τους μαθητές του και η διαρκής και μόνιμη

Ο Βουλευτής και ΠΑΣΟΚ Κος Βασίλειος Τσιλίκας απονέμει τον έπαινο στην Ρωμαλέα Ντρέγκα.

σωπο των τριών μελών του Συλλόγου, είναι χρέος όλων μας. Πρωταγωνιστής στην προσπάθεια αυτή είναι ο καθένας μας, όπου και αν βρίσκεται. Και πρωταγωνιστές Καναλιώτες υπάρχουν παντού, στα πέρατα της γης, **γι' αυτό και πουθενά!** Ο Σύλλογος προσφέρεται λοιπόν ιδανικά ως μέσο προσδιορισμού των φιλοπρόδων Καναλιωτών και διατήρησης

αναφορά τους στο όνομα του, σε κάθε περίπτωση που γυρίζοντας στα περασμένα κάνουν λόγο για τα μαθητικά τους χρόνια. Αυτό ισχύει απόλυτα και για τους αποψινούς τιμώμενους. Θαλεροί στην ηλικία τους, τους ευχόμαστε ολόψυχα υγεία και μακροζωία. Κατά ένα μεγάλο μέρος τους χρωστούμε το «ευζήν» και τους ευχαριστούμε».

Ο κ. Θωμάς Κυρίτσης, κύριος ομιλητής της εκδήλωσης μας.

Ακολούθησε χαιρετισμός του πρώην Υπουργού, βουλευτή κ. Θεόδωρου Αναγνωστόπουλου, ο οποίος επαίνεσε το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας για το ποιοτικό επίπεδο των εκδηλώσεων του, αισθανόμενος διπλά χαρούμενος που συμμετέχει σ' αυτές, λόγω και της ιδιότητας του ως μέλος του Συλλόγου, έλκοντας την καταγωγή του από το χωριό. Ο βουλευτής κ. Σπύρος Ταλιαδούρος συγχάρηκε επίσης το Διοικητικό Συμβούλιο, σημειώνοντας τη σπουδαιότητα της εκδήλωσης για τη δημιουργική συνεισφορά της στη μεγάλη υπόθεση της Παιδείας.

Αμέσως μετά ήρθε η μεγάλη στιγμή της απονομής από τον **Πρόεδρο κ. Μαυράκη** των αναμνηστικών πλακετών στους τρεις τιμώμε-

νους, προς τους οποίους όλοι οι παρευρισκόμενοι, σε ένα κλίμα συγκίνησης και με θερμά χειροκροτήματα, **εξεδήλωσαν την βαθιά και εξαίρετη εκτίμησή τους.**

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με την καθιερωμένη απονομή των επαίνων, που συνοδεύτηκαν με ένα συμβολικό χρηματικό βραβείο, στους επιτυχόντες στα ΑΕΙ και ΤΕΙ κατά το σχολικό έτος 2002-2003. Η απονομή έγινε από τους βουλευτές μας. Από τους βραβευθέντες, η Ρωμαλέα Ντρέγκα, πρωτοετής πλέον φοιτήτρια της Νομικής Αθηνών, αφού ευχαρίστησε το Διοικητικό Συμβούλιο για την καθιέρωση αυτού του θεσμού, υποσχέθηκε, στέλνοντας ένα **δυνατό μήνυμα** σ' όλους, ότι θα είναι ενεργό μέλος του Συλλόγου. ●

Ο Βουλευτής και πρώην Υπουργός Ν.Δ. Κος Θεόδωρος Αναγνωστόπουλος.

Ο Γραμματέας του Συλλόγου Καναλιών Αθήνας κ. Πυργιώτης Λάμπρος.

Επιστολή

της Χαρ. Λαπούση

Αθήνα 15 Οκτωβρίου 2003

Έλαβα την εφημερίδα των Καναλιών και διάβασα για τα 100 χρόνια από το χτίσιμο του Προφήτη Ηλία. Έγραφε για τους αρωγούς και όχι για τον Αρχικτήτορα. Δεν είδα γραμμένο πουθενά το όνομα του πατέρα της μάνας μου τον Δημήτριο Σδρόλια τον πρώτο κτήτορα του Προφήτη Ηλία και έγινα έξω φρενών. Ο παπούς μου Δημήτριος Σδρόλιας μαζί με τον Καραμήτρο (Παπαγεωργίου) ήταν επίτροποι στην κάτω εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και αποφασίσανε να φτιάξουν τον Προφήτη Ηλία. Αυτό το ξέρω γιατί ο Δημήτριος Σδρόλιας όταν ήθελε να συζητήσει οτιδήποτε, έκανε οικογενειακό συμβούλιο με τα αδέρφια του και στο σπίτι του μαζεύνονταν ο Λάμπρος, Θωμάς, Γεώργιος, Απόστολος και αποφασίζανε τι πρέπει και τι όχι. Ο Δημήτριος Σδρόλιας ήταν η πιο εύπορη οικογένεια των Σδρολαίων. Όταν κτιζόταν ο Προφήτης Ηλίας μια εβδομάδα τάζε τους μαστόρους ο Δ. Σδρόλιας, μια εβδομάδα ο Καραμήτρος, αυτά μου έλεγε η μάνα μου (γ' αυτό ήθελε να θαφτεί στον Προφήτη Ηλία). Εκτός από τα μεροκάματα προσέφερε και προσωπική εργασία. Έφερε και μια κολυμπήτρα και μέσα έφερε και ένα λουλούδι το οποίο φύτεψε πίσω από το ιερό και έγινε κληματαριά, το λέγανε σαλακίμι, την μεγάλη εβδομάδα άνθιζε, τα λουλούδια ήταν μοβ σαν σταφύλια πριν βγάλει φύλλα. Οι μεγάλοι θα το θυμούνται. Το ίδιο λουλούδι είχε και ο Καραμήτρος στην αυλή του και υπάρχει ακόμα. Έπιανε με καταβολάδα. Ο πάππος μου πέθανε νωρίς και ξεχάστηκε. Είχανε πάει στο Φανάρι να ψηφίσουνε, έγιναν φασαρίες και τον χτυπήσανε στο κεφάλι. Έπεσε στο κρεβάτι, σε λίγες μέρες πέθανε, αλλά η μαμιά μας η Βάγγιο φώναξε και τον ξαναγύρισε πίσω. Τότε αυτός της λέει: *Ξέρεις που ήμουνα γυναίκα, ήμουν σε ένα ωραίο μέρος και είδα τον Χριστό και τον παρακάλεσα να με αφήσει τρεις μέρες να ετοιμασθώ. Εξομολογήθηκε μετάλαβε και σε τρεις μέρες πέθανε, όταν τον βγάλανε το κεφάλι του ήταν σχισμένο.*

Ο πιο φτωχός ήταν ο Γεώργιος Σδρόλιας ο πατέρας του Πάπα Λάμπρου και ο πιο ελεήμων. Το σπίτι του ήταν το σπίτι του καλού Σαμαρείτη. Όλοι από τα ορεινά χωριά κατέβαιναν στην Καρδίτσα, ψωνίζανε και το βράδυ

πήγαιναν σπίτι του και τους τάζε ότι είχε. Βγάζανε την νύχτα και το πρωί φεύγανε για τα χωριά τους, δεν έδωξε ποτέ κανέναν. Ο μακαρίτης ο παπα-Λάμπρος από πολύ μικρός νήστευε Τετάρτη και Παρασκευή γιατί ήθελε να γίνει παπάς. Αφού έφυγε ο παππούς μου, αρχηγός της οικογένειας έγινε η μαμιά μου η Βάγγιο. Έκανε καλό κουμάντο και ήταν πολύ άξια και ακούραστη στις δουλειές. Τότε όταν είχανε δουλειές όλοι δουλεύανε έξω και κοιμόντουσαν στα ντάμια στη Σαρακίνα. Είχανε ένα δώροφο με τζάκι και πάτωμα με σανίδια. Εκείνη ζύμωνε ψωμί για όλη την οικογένεια της, τους τσοπαναραίους και χωριστά για τα σκυλιά, φαγητά και πίττες για όλους αλλά το καλοκαίρι, εκείνη την εποχή η μαμιά μου πήγαινε στο Βόλο για μπάνια! Δεν πήγαινε μόνη της, έπαιρνε μαζί της και τα αδέρφια της, τον Λάμπρο και τον Βάιο Γαλανάκη και τους πλήρωνε όλα τους τα έξοδα. Αφού κάνανε τα μπάνια τους ψώνιζε στο παζάρι του Αυγούστου, ψώνιζε και για όλους τους δικούς τους και γυρίζανε φορτωμένοι.

Όσον αφορά τον θείο μου το Μάνθο Σδρόλια, εκείνη την εποχή, τελείωσε το σχολαρχείο Φαναρίου και μάλιστα ήταν συμμαθητές και φίλοι με το στρατηγό Πεντζόπουλο. Πρίν πάει ο Πεντζόπουλος στην (Γόλιτσα) Άγιο Ακκάκιο, συχνά ερχόταν μαζί στα Κανάλια και διαβάζανε κάτω από τον πλάτανο που υπήρχε πάνω από το σπίτι, εκεί του έκανε και το τραπέζι. Αργότερα συναντηθήκανε μαζί και η μαμιά μου, φάγανε παρέα και δεν τελειώνανε να τα λένε. Ο θείος μου ο Μάνθος έφυγε για την Αμερική. Στο Γαλλικό πόλεμο η Αμερική βοήθησε την Γαλλία στέλνοντας στρατό. Ο μπαμπά-Μάνθος γράφτηκε για εθελοντής και πήγε στον πόλεμο. Εκεί τραυματίστηκε και έπαθε αμνησία για ορισμένα χρόνια. Το αμερικανικό κράτος του έδωσε μια έκταση στο αγανές Όρεγκον, μια περιοχή πολύ απομακρυσμένη, για να πάει σε πόλη ήθελε δυο μέρες. Εκεί έζησε σαν ερημίτης και γύρισε μετά από πενήντα χρόνια. Έφτιαξε και δυο κόρες και πέθανε ευτυχισμένος. Η οικογένεια όλων των Σδρολαίων και των Παπαγεωργίου που πρίν τον Παπαγεωργίου ήτο Σδρολαίοι, έχουνε την ευλογία του Πάτερ Κοσμά του Αιτωλού που είπε στον ΠροΠροΠρο πάππο μας ότι οι απόγονοι του θα έχουνε πάντα την ευχή του και την ευλογία του.

του Κ.Δ.Μ.

Το αφιέρωμα που καταχωρήθηκε σε ένα από τα προηγούμενα φύλλα της εφημερίδας για τον Αϊ Λιά μας, το καμάρι αυτό του χωριού μας, ήταν οπωσδήποτε πολύ μικρό για την πολύπλευρη ιστορία του.

Και τολμούμε να πούμε ότι χρειάζεται μια ολόκληρη «Ημερίδα» για να εξετασθεί η ιστρία του αυτή από όλες τις πλευρές, να αναλυθούν οι περιπέτειες και οι κακουχίες, τις οποίες πέρασε, αλλά και να παρουσιαστούν οι ήρμες ή ένδοξες περιόδους της ζωής του.

Και ίσως δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι κάποιος από τους Συλλόγους και ιδιαίτερα ο Σύλλογος του Βόλου, που τον έχει προστάτη άγιο του, αλλά και όλοι μαζί οι Σύλλογοι, με κοινή συνεννόηση, να αφιερώσουν μια ημέρα της ερχόμενης Άνοιξης ή του Καλοκαιριού, κοντά στη γιορτή του, για να γίνει σε μια Πανακαναλιώτικη συγκέντρωση πάνω στον Αϊ Λιά η «Ημερίδα» αυτή, αφού προσκληθούν βέβαια και οι επίσημες αρχές του τόπου.

Γράφουμε αυτά γιατί η ιστορία του Αϊ Λιά δεν τελειώνει με ένα και δύο δημοσιεύματα. Το δημοσίευμα π.χ. της εφημερίδας «ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ» που γράφτηκε στο προηγούμενο τεύχος της, είχε αμέσως-αμέσως και δυο νέες πολύ ενδιαφέρουσες προσθήκες.

Την πρώτη την έκανε ο **Θρασύβουλος Κρίκος**, ο οποίος μας είπε ότι στον καταλογο των ψαλτών του Αϊ Λιά λείπει ένας από τους πρώτους ψάλτες, που είναι ο πατέρας του **Θωμάς Κρίκος**.

Υπηρετήσε ως δεξιός ψάλτης του Αϊ Λιά από το 1914 έως το 1941, οπότε πέθανε. Δηλ. διακόνησε στο ψαλτήρι επί 27 χρόνια! Αμέσως μετά ανέλαβε ο δάσκαλος **Σπύρος Κατέρης**, μέχρι το 1966, επί άλλα 25 χρόνια.

Όπως δε μας υπέδειξε ο τώρα επίτροπος του Αϊ Λιά **Χρήστος Ζήσης**, υπάρχει στο γυναικωνίτη μια εικόνα αφιερωμένη στη μνήμη του Θωμά Κρίκου, την οποία και είδαμε.

Ποιός ψάλτης όμως ήταν από το 1903 μέχρι το 1914; Ποιοί ιερείς υπηρέτησαν κατά καιρούς στον Αϊ Λιά πρίν από τον **παπά-Κώστα Τσαρούχα** και ποιοί επίτροποι; Πότε έγινε η περίφραξη, πότε εικονογραφήθηκε το τέμπλο, τότε έγινε το περιστύλιο και ποιοί ήταν εκείνοι που βοήθησαν; Πώς ήταν τα οικονομικά της

ενορίας αυτής από τότε που ιδρύθηκε μέχρι και σήμερα ακόμη; Είναι όλα αυτά θέματα για έρευνα.

Γι' αυτό υποστηρίζουμε, ότι χρειάζεται να διαθέσουμε μια ολόκληρη ημέρα με κατάλληλες ομιλίες για να περιγράψουμε και να αναλύσουμε όσο γίνεται καλύτερα τη ζωή και την ιστορία του Αϊ Λιά μας.

Αλλά υπάρχει και μια δεύτερη επισήμανση που προέρχεται από την **Χαρίκλεια Λαπούση** που κατοικεί στην Αθήνα και αφορά τον τρόπο που κτίστηκε η εκκλησία του Αϊ Λιά, το 1903. Γράφει λοιπόν η κ. Λαπούση σε ιδιόγραφο σημείωμα της:

«Ο παππούς μου Δημήτριος Σδρόλιας μαζί με τον Καραμήτρο (Παπαγεωργίου) ήταν επίτροποι στην κάτω εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και αποφάσισαν να φτιάξουν τον Προφήτη Ηλία. Αυτό το ξέρω γιατί ο Δημήτριος Σδρόλιας, όταν ήθελε να συζητήσει οτιδήποτε, έκανε οικογενειακό συμβούλιο με τα αδέρφια του και στο σπίτι μαζεύνονταν ο Λάμπρος, Ο Θωμάς, ο Γιώργος, ο Απόστολος και αποφασίζαν τι πρέπει να κάνουν και τι όχι. Ο Δημήτριος Σδρόλιας ήταν η πιο εύπορη οικογένεια των Σδρολαίων. Όταν κτιζόταν ο Αϊ Λιάς, μια εβδομάδα τάζε τους μαστόρους ο Δ. Σδρόλιας και την άλλη ο Καραμήτρος. Αυτά μου τα έλεγε η μάνα μου, γι' αυτό ήθελε να θαφτεί στον Αϊ Λιά. Έφερε και μια κολυμπήτρα και μέσα έφερε και ένα λουλούδι (μάλλον κλήμα), το οποίο φύτεψε πίσω από το ιερό και έγινε κληματαριά.»

Γράφει και άλλα η κ. Λαπούση κάνοντας διάφορες επεκτάσεις που δεν αφορούν τον Αϊ Λιά, αλλά αναφέρονται ειδικότερα στην οικογένεια της και γενικότερα στην οικογένεια των Σδρολαίων. Είναι δε χρήσιμα για εκείνους που θα ασχοληθούν στο άμεσο ή έμμεσο μέλλον με τη γενικότερη έρευνα που αφορά το χωριό μας.

Εμείς μένουμε μόνο σ' αυτά και τονίζουμε ότι πρέπει να γίνει διερεύνηση της άποψης αυτής που εκθέτει, μέσα από τα πρώτα βιβλία και σημειώματα που τυχόν υπάρχουν στις δύο εκκλησίες.

Ίσως η «Ημερίδα» δώσει πολλές απαντήσεις και στα θέματα αυτά.

Οι Δάσκαλοι μας

του Βασ. Μπρακατσούλα

Το χωριό μας είχε πάντοτε πληθώρα δασκάλων. Ο αγαπητός Θωμάς Κυρίτσης αριθμεί δεκάδες από αυτούς, όπως και άλλους Καναλιώτες επιστήμονες και εξέχοντα πρόσωπα.

Και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι δάσκαλοι, που είναι πάντοτε θεμελιωτές της στοιχειώδους εκπαίδευσης, στηριζόμενοι βέβαια και στην επιμονή και στο φιλοπρόοδο χαρακτήρα του Καναλιώτη ανθρώπου, είναι αναμφισβήτητα οι στυλοβάτες και οι θεμελιωτές της ανάπτυξης του χωριού μας και της εξέχουσας επίδοσης και δομής των ανθρώπων του.

Οι δικοί μας δάσκαλοι ήταν όλοι τους καλοί στην ψυχή, επιμελείς στις υποχρεώσεις τους και συνεργάσιμοι με τους γονείς και τους κηδεμόνες μας.

Εκείνα τα χρόνια, που τα δύο οικήματα των

σχολείων του χωριού πλημμύριζαν από τις φωνές και τα τιπιβίσματα των τριακοσίων πενήντα (350) παιδιών, ήταν πραγματικός άθλος για τους δασκάλους μας να παρακολουθούν τις επιδόσεις μας στα μαθήματα αλλά και τη συμπεριφορά μας έξω από το σχολείο. Διότι οι συμπεριφορά μας έξω από το σχολείο. Διότι οι δάσκαλοι τότε δεν περιορίζονταν μόνο στο χώρο του σχολείου αλλά ήταν ταυτόχρονα και ο εξωσχολικός παιδαγωγός και σύμβουλος. Μάλιστα πολλές φορές οι πατέρες μας, που ήθελαν να τιμωρήσουν τα παιδιά τους, δεν δίσταζαν να αναθέτουν αυτό το έργο στους δασκάλους, για το λόγο ότι τι ξύλο από το δάσκαλο ήταν περισσότερο αποτελεσματικό.

Όλοι οι δάσκαλοι μας ήταν ενάρετοι και καλοί άνθρωποι και, σαν Καναλιώτες, ήταν και φιλόδοξοι και φιλόπονοι και πάσχιζαν με όλα τα μέσα να μεταδώσουν τις γνώσεις τους σ'

όλους μας.

Η γενιά μας τα περισσότερα χρόνια είχε δάσκαλο το Λάμπρο Γιαννακό, που είχε έναν ιδιαίτερο και θερμό τρόπο να μας προσεγγίζει και να μας εισάγει στα μυστικά της γνώσης.

Ήταν όμως και αυστηρός στις αταξίες μας. Ήταν επίσης και πληθωρικός στις συμπληρωματικές γνώσεις που μας μετέδιδε, όπως το χορό και το τραγούδι.

Η Βίκα, που τη χαρήκαμε λίγο καιρό, ως νέα και όμορφη και λεπτή ψυχή που ήταν, μας πλησίαζε με τι γλυκό χαμόγελο της και το ίδιο και η Πιπίτσα Ψαλτοπούλου, που έκφραζε τον ενδυματολογικό πολιτισμό στο χωριό μας και την καλή και τρυφερή συμπεριφορά και το ίδιο καλή και επιμελής ήταν και η Όλγα Λάσδα.

Δεν είχαμε την ευτυχία να έχουμε δάσκαλο τον αείμνηστο Ξενοφώντα Χαλάτση, αλλά λίγα μαθήματα που μας έκαμε άφησε άριστες εντυπώσεις στην ψυχή μας.

Ακούγαμε όμως πάντοτε τα καλά λόγια των συμμαθητών μας του χωριού Αγίου Ακακίου στο Γυμνάσιο Φαναρίου, που μιλούσαν με ανεπανάληπτο θαυμασμό για την προσφορά του στην ανύψωση της στάθμης της παιδείας του

χωριού της. Τον Σπύρο Κατέρη δεν είχαμε την ευτυχία να τον έχουμε δάσκαλο μας. Ήταν όμως αναμφισβήτητες οι επιτυχίες του στον τομέα αυτόν και η παρέμβαση του άφησε εποχή.

Διότι είχε την αρετή να προσπαθεί πάντοτε να απλοποιήσει τις γνώσεις κατά τρόπο που να γίνονται κατανοητές, ιδίως στα μαθηματικά που χρειάζεται ο μαθητής να αναπτύξει τη φαντασία και την ενόραση.

Εγώ έχω και ένα προσωπικό χρέος εναντί του. Επέμεινε και έπεισε τον πατέρα μου, μαζί με τον αείμνηστο καθηγητή Γιώργο Πάσχο, να δώσω εξετάσεις στο Γυμνάσιο Φαναρίου, γιατί αλλιώς θα έμενα στο χωριό να δουλεύω στα νοικιασμένα κτήματα!

Τα χρόνια πέρασαν και σήμερα τα παιδιά του σχολείου του χωριού μας λιγοστεύουν, γιατί και οι κάτοικοι μας μετακόμισαν στο εσωτερικό. Μας θλίβει βέβαια αυτή η εικόνα αλλά είναι αναγκαία από τη ροή της εξέλιξης. Ας κρατήσουμε επομένως τους δεσμούς μας, διαμέσου των συλλόγων, και έξω από τα όρια του χωριού μας, με τον τρόπο αυτό τους δεσμούς μας.

Καναλιώτικες μορφές του χθές και του σήμερα «Στου κουρείου του Μήτσιου του Θιμιλή»

του Στέφανου Γ. Πρίντζιου

Στου δρόμου κα την ικκλησιά, απ' τα τιλιφταία μαγαζιά ήταν του κουρείου του Μήτσιου του Θιμιλή.

Κεί μέσα τρυπούναμαν όχ(ι) μαναχά για κούριμα, αλλά κι για ζισασιά κι για μασλάτ(ι).

- «Στουν πάτου ά;» ρωτάει τάχα η Θιμιλής, ενώ σ' είχι τραβήξ(ει) κιάλας δύο λουρίδες μι τη μηχανή.

Όπουτις θυμώνταν σι άφνι λίγου τσιαμπά μπρουστά, για φόλου. Νια χαρά κούριβι η θειούς η Μήτσιους, μαναχά απ' τσιουμπούσι λίγου η μηχανή τ' κι ίδιους σαν έφτανι πίσου στα γατσόμαλλα, σ' έκανι κι δάκρυζις!

Πάντους μι τέτχοιου κούριμα, έφιγγαν τα κιφάλια μας σα λαμπόγυαλου κι όσια απλησιά κι να 'χαμαν, απουκλείονταν να πιάσουμι ούτι ψείρις, ούτι κόντις.

Στου κουρείου του Θιμιλή ως π'να πάρουμι αράδα νυχτουνάμαν, νιας κί'κτώς απ' την πιτσιρικάδα, έρχονταν για ξούρζμα κ' ένα κάρου άντρις μι παππούδις κι μας την έπιρναν τη σειρά.

Η μπαρμπα Μήτσιους του κρατάει ακόμα κι σήμερα του κουρείου, ζουή να 'χ(ει), κι παίρνουντας απ' την τέχν(η) του πατέρα τ', του μακαρίτ(η) του μαστρού Αποστόλ(η), σέρν(ει) τίπουτας κιραμίδια στσι τσιατές, άμα λάχ(ει).

Με το δισάκι στον κουρασμένο ώμο, ανηφορίζει καθημερινά του καλτερίμι, πιάνοντας την ανήλιαγη μεριά, αναζητώντας ένα σκιερό μέρος, μια ανάσα δροσιάς στο λιοπύρι. Μια ακόμα κοπιαστική μέρα οδεύει στο τέλος της, ένα ακόμα μεροκάματο εξασφαλιστηκε. Λίγα ακόμα σκαλιά απομένουν ως την ανάπαυση, ως το ραχάτεμα, ως τη δικιά του αυλόθυρα, το δικό του καταφύγι. Εκεί θ' αποθέσει τα βάρη που κουβαλάει, θα βγάλει την τραγιάσκα ν' αεριστούν τα μουσκεμένα στον ιδρώτα άσπρα μαλλιά του. Στη δροσιά του πέτρινου σπιτιού του θα κλέψει μερικές ώρες ήρεμου υπνάκου. Το σούρουπο θα τον βρούμε συνήθως στο κουρείο και που και που στη Βρύση, κάτω από τον πλάτανο, να ξεθεύει την υπόλοιπη ώρα του ήσυχα και αθόρυβα, σ' ένα πανέμορφο ορεινό ελληνικό χωριό, στα Κανάλια Καρδίτσας, ένας απλοϊκός ξώμαχος δουλευτής, η Μήτσιους του Θιμιλή.

Πάνω: Η μπαρμπα Μήτσιους του Θιμιλή, γυρνώντας από σιακάτ.

Κάτω: Ανηφορίζοντας για το σπίτι

Πολιτιστική πνοή στην Άνδρο

της Καίτη Μανούσου - Δημητρακάκη

Το ίδρυμα «Πέτρου και Μαρίκας Κυδωνιέως»: είναι ένα νέο Πολιτιστικό Ίδρυμα που ξεκίνησε τη λειτουργία του στη χώρα της νήσου Άνδρου πριν από 9 χρόνια. Σκοπός του είναι να συμβάλλει μαζί και με τα υπόλοιπα γνωστά Ιδρύματα (B. & E. Γουλανδρή, Καίρειος Βιβλιοθήκη κλπ.) στην καταξίωση της Άνδρου ως πολιτιστικού και πολιτισμικού πυρήνα αλλά και την ουσιαστική παρουσία του στα ελληνικά πολιτιστικά δρώμενα.

Οι παράγοντες για τη διοίκηση και λειτουργία του Ιδρύματος, είναι το ζεύγος Νίκος Σιγάλας - Εριφύλη Μανούσου θυγατέρα της Καίτης Δημητρακάκη-Μανούσου, δικηγόρος και σύμβουλος επί νομικών θεμάτων και υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων, οι οποίοι διαχειρίζονται το Ίδρυμα που αποτελεί κληροδότημα των θανόντων πλοιοκτητών θειών τους, Πέτρου και Μαρίκας Κυδωνιέως.

Μέσα στα πρώτα 9 χρόνια λειτουργίας του το Ίδρυμα έχει να επιδείξει σημαντικό έργο. Κάθε Καλοκαίρι πραγματοποιεί μια μεγάλη

έκθεση με κορυφαίους Έλληνες καλλιτέχνες (με διεθνή καριέρα): Takis, Τσόκλης, Παύλος, Κεσσανλής, Μολφέσης, Φασιανός, Σπεράντζας, Σόρογκας κλπ.

Εκτός απο το θεσμό των εκθέσεων αυτών, έχει δημιουργήσει και σχολές που λειτουργούν καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, εκτός του Καλοκαιριού όπως βυζαντινής μουσικής, κιθάρας, μαντολίνο, πιάνο και αγγειοπλαστικής. Έχουν πραγματοποιηθεί συναυλίες ελληνικής και ξένης μουσικής, διαλέξεις, πρόγραμμα δημιουργικού εικαστικού εργαστηρίου για παιδιά, εκθέσεις γλυπτικής και ανθοδετικής τέχνης και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Αξίζει επίσης ν' αναφερθεί ότι εκτός των άλλων το Ίδρυμα αυτό χορηγεί υποτροφίες σε νέους Ανδριώτες, επιτυγχόντες σε ΑΕΙ.

Ευχόμαστε να συνεχισθεί με την ίδια επιτυχία αυτή η προσπάθεια που σκοπό της έχει να συμβάλλει όχι μόνο στην ανάπτυξη του πολιτισμικού χώρου της Άνδρου, αλλά και της υπόλοιπης Ελλάδας γενικότερα.

Καναλιώτικες μορφές του χθές και του σήμερα «Η Χαρίλς του Χάιδου»

του Στέφανου Γ. Πρίντζιου

Αργησι ικείνου του γιόμα να φανεί στου σπίτι τ' η μπάρμπα Χαρίλς κι ανησούχι η θκια η Όλγα.

Είχι απόύ ώρα στρουμέν(η) την τάβλα, μαθέ, έβαλι τουν πλαστό να ζματάει κι τώρα ήταν ντίπι κρύους, μπανόζ(ι). Νια χαρά τουν ξηπροβόδοι τουν Χαρίλ(η) του προύι, να πααίν(ει) για πότσμα στουν κηπάκου σιακάτ, στον Λουτρό, να κόψ(ει) κι καναδού κλάρις γαύρα για τα κασκάκια κι του μισμέρ(ι) νάντους πίσου, για φαί.

Δεκαπέντι φουρές βγήκι η θκια στου ξιάναγου τηρώντας κα τη Βρύση(η), μπάκι τουν δει ν' ανηφορίζ(ει).

Την τιλιφταία τη φουρά που μπήκι μέσα τότις ξικάμπσι η Χαρίλς. Φαίνονταν απουκαμουμένους κι καπ-καπ κούτσι κιάλας.

Ανέβκι σιγά-σιγά σχιδόν αγκουμαχώντας τα σκαλιά κιαπάν στου τιλιφταίου τουν βρήκι μπρουστά τς η θκια, που ξαναβγήκι στου ξιάναγου να τουν γυρέψ(ει).

- «Ούί!!!» φώναξι αλαφιασμέν(η), σαν τουν είδι στα κακά τ' τα χάλια, καταγρατσουσμένους στα μούτρα, μι αίματα στα χέρια, ξισκμένους του πχάμσου κι πανταλόν(ι) φυλλουριά.

Η Χαρίλς την κοίταξι μ' εκείνο το ήρεμο, γαλήνιο βλέμμα, ανάσανε βαριά κι προσπάθησε να την καθισχύσει.

- «Ϊφυτχώς ήταν τα βάτα.» είπι.

Που να ησυχάσ(ει) όμους η θκια, τουν τέντουσι στου κριβάτι τ' κι μ' ένα πανάκ(ι) στου κρύου νιρό, τουν καθάρζι τα αίματα κι τσι πιτσαλούδις απ' τα ζιόγκια, προυσπαθώντας να τουν συνφέρ(ει).

- «Ϊφυτχώς ήταν τα βάτα.» μουρμούρζι, καταμπαίλσμένους η Χαρίλς.

- «Τι ιφυτχώς κι ξιφυτχώς χριστιανέ μ', γιάλιςκι στουν καθρέφτ(η) να δείς τα χάλια σ'; Καταμακι-λεύικις!» τουν απουπήρι η θκια. Η Χαρίλς όμους κουνούσι του κιφάλι τ' ικανοποιημένος. «Ϊφυτχώς ήταν τα βάτα.»

Είχι φτάσ(ει) στου Λουτρό προύι, έκουψι καναδού χιρόβουλα γαύρα απ' του Λουγγάκου κι καρτιρούσι μίτα τη σειρά τ', για να πουτίσ(ει) τουν κηπάκου τ'. Πέρασι η ώρα, αλλά του νιρό δεν έρχονταν. Πότζαν παραπάν, η Αγαθές του Χαλάτ(η), η Γιάνς του Κουσταβάρα κι κανάδου

τάκ(ι) κιαπού κει ψηλά φαίνιτι κι τ' αυλάκ(ι)μι του νιρό, να δω αν στούμουσι πθινά κι δεν έρχιτι.»

Νια κι δύο σκαρφάλοσι στη σκαμνιά πατώντας σι κάτις κτσιούμπα. Ικει όμους που τιντώθκι να κλαρίσ(ει) μι του κλαδιφτήρ(ι), ξμισκλήσκι του κλουναρ(ι) όπ' νταϊακούνταν κι βρέθκι η Χαρίλς ξικριμαντζουλέμους, στουν αέρα. Απουκάτ έχασκι γκριμούρι(ι) κιαν κουπανούσι απάν στα κουτρώνια στου ριματσούλι(ι), πάει θ' απόμιστουν τόπου, σέκους. Βρέθκαν όμους στου πιτοίχουμα τα βάτα κι τουν συγκράτσαν. Τουν καταγρατσούνσαν βέβαια, αλλά του έσουσαν τη ζωή κ' επειδή η Χαρίλς δεν ήταν αγνώμων, γι αυτό τα ευχαριστούσε!

Ήταν καλός άνθρωπος η Χαρίλς, πράος, απλοϊκός, θρήσκος και εγκρατής. Μιόσα είχι, μι τόσα ζιούσι. Μπουρεί να τον άριθι του καλύπτρου, αλλά ποτέ δε ξεχνούσι του χειρότρου.

- «Καταστράφκαμαν Χαρίλ', πάει χάθκαμαν, έπισι του γουμάρι μας, πίσου στου ρέμα στου κούτσουρου κ' είντου για ψόφου...» τουν κλαψούρι να μέρα η θκια η Κατιρίν(η) του Πρίντζιου, σα βρέθκαν στη στράτα.

- «Υπάάάρχουν κι χειρόότρου», ήταν η μειλίχια παρηγοριά του Χαρίλ(η), ενώντας φυσικά την ανθρώπινη υγεία.

Τα τελευταία χρόνια, της σχεδόν αιωνώβιας ζωής του, δεν τα πέρασε στο αγαπημένο του χωριό, τα Κανάλια, αλλά κοντά στο μεγαλύτερο γιο του, το Δημητράκ(η), στη Λάρισα.

Κατάκοπος ο μπάρμπα Χαρίλς, μέχρι να κλείσει τα μάτια του δεν έχασι δράμ(ι), ούτε απ' τη θυμοσοφία του, ούτε απ' το λεπτεπιλεπτο χιούμορ του.

Ξιάπλα όπωσ ήταν ώρες στο κρεβάτι του, εκεί που έκανε καμιά φορά να στρίψ(ει), για να ξιμουδιάσ(ει) το 'να πλευρό, φράάάπ, έφτανι στην άκρια κι πάρτουν κατ, έπιφτι στου πάτουμα. Δε χόλιαζι και πολύ όμως, κ' έκανε σα το ατύχημα αυτό να αφορούσε άλλον.

- «Κουλούμπσις Αντουνάκη μ';» θαμαίνονταν μαναχός τ' κι μπά φώναζι την αγγουνή τ' την Όλγα.

- «Οώ Όλγα, έλα κουλούμπσις η Αντουνάκς!»

Περήφανος άνθρωπος, δε ζητούσε εύκολα χάρες. Σα πείναγε όμως κανιά βούλα κ' έβλεπε

άλλ(οι), αλλά απόύ ώρα δεν ακούουνταν, γιατί θα τέλιψαν κι θα 'φύγαν.

- «Θ' αστόξαν να γυρίσουν τουν πουτσή... ή θα κόπκι, πθινά...» σκέφκι η Χαρίλς. «... αλλά μπουρεί κι να πουτίζουν ακόμα...» αναλουγίσκι μπά «...ποιός πααίν(ει) τώρα τόσου δρόμου σιαπάν να δει;»

Κοίταξι την τρανή τη σκαμνιά, στην άκρια απ' τουν κηπάκου, έξυσι λίγου του κιφάλι τ' κι την πήρι την απόφασ(η).

- «Θα σκαλώσου απάνουτς, θα κόψου κι καμπόσις κλάρις, να σουμώσου μι τα γαύρα ένα διμα-

ότι αργούν να φάνε, το 'ριχνε στις παροιμίες.

- «Του καζάν(ι) αχνίζ(ει) κ' η κλια γουργουρίζ(ει)!!!»

Τελευταία του επιθυμία. να θαφτεί στο αγαπημένο του χωριό, πίσου στου Παλιχώραφου. Σαν τον ρωτούσε:

- «Πότις θα πάμι στα Κανάλια;»

- «Εέ, τέσσιρ(οι) θα μι παν ιμένα.» απαντούσε θυμόσοφα.

Αιωνία του η μνήμη.

Η Βρύση στο Αγίασμα της Λάσδας

του Γεώργιου Αλέξ. Γιωτόπουλου

Σ δώ και τρία χρόνια, καθώς χώριζα από το αμπέλι στο Μούρκ(ο) και στάθηκα στη βρύση στο Αγίασμα να πλύνω το αυτοκίνητο από τις λάσπες, μου ήρθε η ιδέα να διαμορφώσω το χώρο αυτό, γιατί είναι κοντά σε δημόσια περιφερειακή οδική αρτηρία και γιατί είναι πέρασμα για πολλούς συγχωριανούς μας που εργάζονται ακόμη στα χωράφια.

Η παλιά βρύση που υπήρχε σ' αυτόν τον χώρο από τα χρόνια της τουρκοκρατίας δεν υπήρχε εδώ και πολλά χρόνια. Ούτε καν η μορφή της δεν έμεινε στη μνήμη μας. Ο χώρος της πηγής του νερού διαμορφώθηκε αργότερα από τους συγχωριανούς μας που έχουν ντάμια γύρω από την πηγή και τους επιτρόπους της εκκλησίας της Κοίμησης της Θεοτόκου, στην οποία

αγροικία του στα Κατσιούργια. Τον κ. Γιάννη και Θύμιο Γκράση του Δημητρίου για τη δωρεάν στερέωση των ριχτιών του τραπέζιου. Το συνεργείο του κ. Βασίλη Κουτλίτσα, εργολάβο οικοδομών και τους βορειοηπειρώτες τεχνίτες για την όλη κατασκευή του έργου, γιατί πληρώθηκαν βέβαια για την εργασία τους, αλλά δούλεψαν με ζήλο και μεράκι, για να γίνει ό,τι καλύτερο και ωραιότερο μπορούσε να γίνει. Τους γείτονες της βρύσης Δημήτριο Κατέρη του Παναγιώτη (Τσιάκη), Μιχάλη Ευάγγελο και Βασίλειο Χαντζιζάρα, οι οποίοι με ευχαρίστηση προκαταβολικά ανέλαβαν την καθαριότητα του χώρου από τα φύλλα των πλατάνων και τα άλλα απορρίμματα. Τέλος περισσότερο από κάθε άλλον θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Αντώνη Λάσδα, το δάσκαλο μου που με το όλο του έργο και τη

υπάγεται και η εκκλησία και το Αγίασμα στη Λάσδα. Το νερό έτρεχε από μια σωλήνα και δημιουργούσε μια κατάσταση, που δύσκολα μπορούσε κανείς να σκύψει και να πιει νερό.

Με απόλυτο σεβασμό στην παράδοση και χρησιμοποιώντας ως δομικό υλικό την πελεκημένη από τους παλιούς μαστόρους καφέ πέτρα, με την οποία είναι κτισμένα τα περισσότερα σπίτια του χωριού και αρκετά ντάμια των Καναλιωτών, βγαλμένη από τα Μαντένια, ντάμια που, δυστυχώς, είναι ερημωμένα τα περισσότερα από την εγκατάλειψη τους την τελευταία εικοσιπενταετία στις καιρικές συνθήκες. Από αυτά τα ντάμια πήραμε την πέτρα, ύστερα από προηγούμενη άδεια των ιδιοκτητών τους, και κτίστηκε αυτή η κρήνη και ο περιβάλλον χώρος, όπως φαίνεται στις φωτογραφίες. Την κατασκευή ανέλαβαν τέσσερις βορειοηπειρώτες χτίστες, καλλιτέχνες πελεκητές της πέτρας.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από τη θέση αυτή τον αντιδήμαρχο του Δήμου Ιθώμης κ. Νικόλαο Βλάχο, ο οποίος ύστερα από παράκληση του κ. Αντώνη Λάσδα διέθεσε τον εκσκαφέα του Δήμου Ιθώμης και διαμόρφωσε την υποδομή στο χώρο της βρύσης. Τον κ. Χρίστο Αναστασίου του Γεωργίου, Δημοτικό υπάλληλο του Δήμου Ιθώμης και προθυμότατο συντελεστή και εργάτη σε κάθε πολιτιστικό έργο του χωριού μας, αλλά και όπου χρειαστεί η επέμβαση του σε βλάβες του δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης, για την προσωπική του εργασία και για την δωρεάν μεταφορά της πέτρας με το αυτοκίνητο του. Τον κ. Φώτη Μπρακατσούλα για το σχέδιο και το καλούπι της στέγης της βρύσης, όμοια της οποίας έφτιαξε προηγουμένως και ο ίδιος στην

δράση αναβάθμισε πολιτιστικά το χωριό μας, γιατί αυτός μεσολάνησε για να αναλάβουν την κατασκευή του έργου οι βορειοηπειρώτες τεχνίτες, ο Θόδωρος, ο Σπύρος, ο Σπύρος και ο Ηλίας τους οποίους γνώριζε πολύ καλά από παρόμοιες προηγούμενες εργασίες τους στον Άγιο Νικόλαο Μούρκου και στον κ. Φώτη Μπρακατσούλα. Παρακολούθησε καθημερινά την εξέλιξη του έργου, μετέφερε τα πρώτα υλικά και συνέβαλε αποφασιστικά και με τις δικές του προτάσεις για την όλη διαμόρφωση του χώρου, το σχέδιο και την τελική μορφή του.

Το έργο είναι αφιερωμένο στη μνήμη των γονέων Αλέξανδρου και Όλγας και του γιού μας Αλέξανδρου. Θέλω να πιστεύω ότι διαμορφώθηκε ένας ευχάριστος υποδειγματικός χώρος όχι μόνο για όσους διαμένουν στη Λάσδα μόνιμα ή εποχιακά, αλλά και για όλους τους Καναλιώτες, ντόπιους και της διασποράς, αλλά και για τους Καρδίτσιώτες, οι οποίοι μπορούν να περάσουν μερικές ευχάριστες ώρες κάτω από τη δροσερή σκιά των παχύσκικων πλατάνων, ιδιαίτερα την άνοιξη, το καλοκαίρι και το φθινόπωρο. Να τονίσω ακόμη ότι το νερό της βρύσης θεωρείται κατάλληλο και για το στομάχι, όπως προσωπικά πληροφορήθηκα από Καρδίτσιώτες, που το γνώριζαν από πρωτότερα και έρχονταν και έπαιρναν νερό με τα μπετόνια.

Εξάλλου ζήτησα με έγγραφο μου από τον Δήμο Ιθώμης να προβεί και στη χημική ανάλυση του νερού, πράγμα που θα γίνει τον προσεχή Ιούλιο, όπως μου υποσχέθηκε προφορικά ο κ. Βλάχος, για να έχουμε έτσι και την επιστημονική βεβαίωση για την ποιότητα του νερού.

Μια φωτογραφία - Λίγα Λόγια «Απέριττες απολαύσεις»

του Στέφανου Γ. Πρίντζιου

Υπάρχουν ακόμα μερακλήδες που πίνουν τον καφέ τους συντροφιά με τη μυρουδιά του βασιλικού, κάτω απ' τον παχύ ίσκιο της κληματαριάς, με θέα ως εκεί που φτάνει το μάτι, στις κορυφές του Όλυμπου και του Κίσαβου, μ' απλωμένο μπροστά του το Θεσσαλικό κάμπο.

Υπάρχουν ακόμα μέρη όπου μετριάζεται ο κάματος της βιοπάλης, μ' ένα ποτήρι γάργαρο νερό που το φέρνεις σίτιτι γεμίζοντας το παγούρι από την πέτρινη βρύση της πλατείας.

Υπάρχουν ακόμα στην Ελλάδα όμορφα χωριά, που λαχταρούν να ζήσουν προσμένοντας την επιστροφή των παιδιών τους,

Στη φωτογραφία μία ειδυλλιακή γωνιά στο μπαλκόνι του Θεσσαλικού κάμπου, στα Κανάλια.

Μια φωτογραφία - Λίγα Λόγια «Ορθόδοξα κτίσματα»

του Στέφανου Γ. Πρίντζιου

Σικονίσματα. Διάσπαρτα στην ηπειρωτική κυρίως χώρα.

Τα συναντάς σε κορυφές λόφων, σε στροφές δρόμων, σε ξέφωτα, σε πλατώματα, σε σταυροδρόμια.

Λευκές κουκίδες ορθώνουν το λιλπούτειο ανάστημα τους σ' απέραντες πεδιάδες και σε κακοτράχηλα βουνά. Η παρουσία τους φανερώνει ανθρώπινα σημάδια σεβασμού, αφοσίωσης, λατρείας. Ο σταυρός, η εικόνα, τ' αναμμένο καντηλάκι, μαρτυρούν ορθοδοξία. Σε όποια ερημιά και να βρίσκονται, σε δύσβατα και απρόσιτα μέρη, πάντα κάποιος στοργικό χέρι θα τα φροντίζει, θα τα περιποιηθεί, θα σταυροκοπηθεί στη χάρη τους, θ' ανάψει το φιτίλι διατηρώντας άσβεστη τη φλόγα της Χριστιανικής πίστης.

Στη φωτογραφία εικόνισμα στ' Αλωνάκι της Γαυρώνας, στα Κανάλια του Δήμου Ιθώμης Καρδίτσας, μια φθινοπωρινή μέρα.

Χριστουγεννιάτικες ευχές

Τα πάντα είναι έτοιμα για να υποδεχτούμε το νεογέννητο Χριστό να πάμε ν' ασπαστούμε.

Αγάλλεται αληθινά η Χριστιανοσύνη με υποδοχή εις το Χριστό που δίδαξε Ειρήνη.

Το άστρο από τη Βηθλεέμ, τον κόσμο να φωτίσει με πρωτοπόρο το Χριστό, ειρηνικά να ζήσει.

Καλά Χριστούγεννα λοιπόν όπως όλοι ποθείτε με όρεξη, υγεία και χαρά τα πάντα να γευθείτε.

Χρόνια πολλά σε όλους σας, στις οικογένειες σας πάντα να εκπληρώνονται οι ελπίδες οι δικές σας.

Καλές γιορτές, καλή χρονιά στη Χριστιανοσύνη όλοι να προσευχόμαστε να βασιλεύει ειρήνη.

Χρίστε μας και προστάτεψε πάντοτε την Ελλάδα που είναι η ωραιότερη και πιο γλυκιά μας μάνα.

Καίτη Μανούσου - Δημητρακάκη

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

- Ντρέγκας Άρης 20 €
- Κάσσαρη Αικατερίνη 20 €
- Πάσχου Ελένη 35 €
- Νασσιάκου - Μαυράκη Εκάβη 50 €
- Κυρίτης Αρχοντής 60 €
- Σδρόλιας Αριστείδης 50 €

(για την μνήμη του αδερφού του Κων. Σδρόλια του Αποστόλη)

- Σδρόλιας Αριστείδης 50 €

(για την μνήμη του θείου του Βασ. Σδρόλια του Αριστείδη)

- Τσιρώνης Γεώργιος του Χρήστου 20 €
- Μανώλης Χρήστος 20 €
- Σδρόλιας Αριστομένης 15 €
- Δημητρακάκη Μανούσου Καίτη 100 €
- Θωμάς Ζήσης 15 €
- Λάσδας Μαρίνος 20 €

(για την μνήμη του Λάσδα Αποστόλη)